ANT

Haftalık Dergi • 5 Mart 1968 • Sayı: 62 • 125 Kuruş

SERTEL, ATATÜRK VE İNÖNÜ'YÜ ANLATIYOR

VE ŞİMDİ SIRA ANAYASADA

HAFTANIN NOTLARI

26 şubat

Bakanı susturdular

● **Deri işçilerinin İstanbul'da yapılan kongresi çok olumlu bir hava içerisinde geçti. İstanbul Milletvekili ve Türk İş Genel Yönetim Kurulu Üyesi Kaya Özdemiroğlu'nun Şair Nâzım Hikmet'ten söz ederek sosyalistler aleyhinde konuşmağa kalkışması üzerine işçiler** «İşçi dertlerinden söz et. Aramızda komünist yoktur. Adam dövme ile gelmeyin buraya» **diye bağırarak sözlerini kestiler. Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in konuşmak üzere kürsüye çıkması üzerine de işçiler** «biz soracağız, bakan cevap verecek» **diye müdahale ettiler. Hıdır Tanrıverdi adındaki deri işçisi** «Ben 19 yıldır işçilik yaparım. Deri işçilerinin asgari ücreti 13,5 liradır. Bu para ile beş nüfusa nasıl bakarım? Bize et yiyor musunuz, diye soran yok ama, Güven Partisi'ne 500 bin lira veriyorsunuz» **diyerek hükümetin tutumunu yerdi. Diğer işçiler de Bakandan hesap sorarak köklü reformlar yapılmasını istediler. Bakanın** «Türkiye'de yedi buçuk milyon orman işçisi günde iki buçuk liraya çalışıyor, halinize şükredin» **diyerek işçileri uyutmağa kalkışması tepkiyi daha da artırdı ve kongre elektrikli bir hava içerisinde sona erdi.**

Kıbrıs'ta seçim

● Kıbrıs'ta Makarios oyların yüzde 95,4 ünü alarak yeniden Cumhurbaşkanlığına seçildi. Enosis taraftarı olan ve Yunan Cuntası tarafından el altından desteklenen Dr. Takis Evdokas'a karşı ezici bir zafer kazanmış olan Makarios'un seçimi, Türk ve Rum halklarının birlikte yaşayacağı üslerden ve silâhlardan arınmış bağımsız bir Kıbrıs devleti yaratılması hususunda ileri bir adım teşkil etmektedir. Evvelce fiyaskoyla sonuçlanan deneylerin de gösterdiği gibi, Kıbrıs Sorunu için en gerçekçi çözüm yolu, Amerika'nın dümensuyunda faşist Yunan generallerini muhatap alarak değil, Kıbrıs Rumları'nın temsilcisi olduğunu son seçimle bir kere daha ortaya koyan Makarios ile masaya oturarak bulunacaktır.

27 şubat

Yücel anıldı

● Köy Enstitülerinin kurucusu büyük devrimci Hasan Âli Yücel, yedinci ölüm yıl dönümünde düzenlenen çeşitli törenlerle anıldı. Ankara'da düzenlenen toplantıda yazar İlhan Selçuk konuşarak Yücel dönemini övdü ve **«O zaman imam hatip okulları yoktu. Minarelerden ezan Türkçe okunuyordu ve Amerikan gazozu satılmıyordu. Yabancı Sermaye Kanunu yoktu. Ama şimdi hepsi mevcuttur»** dedi. Yücel'in oğlu arkadaşımız Can Yücel de yaptığı konuşmada babasının kişiliğini anlattı. Öğretmen kıyımının kıyasıya sürdürüldüğü bir dönemde yapılan anma töreni büyük anlam taşıyordu.

Vietnam mitingi

● **Almanya'daki sosyalist hareketi en etkin şekilde yürütmekte olan Alman Sosyalist Öğrenci Birliği (SDS), diğer sosyalist gençlik kuruluşlarıyla işbirliği yaparak Berlin'de bir Vietnam Kongresi ve Vietnam Mitingi düzenlemiştir. Toplantılara Berlin'de bulunan Türk Toplumcular Ocağı da katılmıştır. Kongrede Toplumcular Ocağı adına yapılan konuşmada şöyle denilmektedir:** «Örgütlenmiş Türk İşçi Sınıfı, ezilen ülkelerin savaşında Vietnam'ın çok özel bir yeri olduğu inancındadır. Savaşın düğüm noktası bugün Vietnam'dır. Türk mücahitleri der ki, Emperyalizme ilk şamarı biz attık, son şamarı Vietnam atacaktır. Biz şuna inanıyoruz: Amerika'nın bu yiğit halktan yiyeceği şamar, sonun başlangıcı olacaktır. Bütün ezilen halklar gibi, Türk halkının kurtuluşu da bu savaşla sıkı sıkıya bağlantılıdır.» **Vietnam toplantılarını sabote etmek için sermaye çevreleri, resmi makamlar ve faşist gruplar büyük gayret sarfetmişler, fakat kongreyi ve mitingi önleyememişlerdir. Kongre sonunda yayınlanan bildiride de, Türk delegasyonunun teklifi üzerine, 1969 senesinde biten NATO Anlaşması'nın yenilenmemesi için hemen aktif faaliyete girişilmesi çağrısı yer almıştır.**

28 şubat

Tahliye edildi

● **Mülkiye Dergisi'nin üç ay önce yayınlanan sayısındaki bir yazıdan dolayı hakkında dâva açılarak tutuklanan Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Uluç Gürkan, serbest bırakıldı. 29 gün tutuklu kalan Gürkan, kendisi hakkında arka arkaya beş dâva açıldığını açıkladı.**

ANT yargılandı

● Doğan Özgüden'in yazdığı «Bu terör ergeç sizi kahredecektir» başlıklı yazıdan dolayı Cumhuriyet Savcılığı'nın Tedbirler Kanunu'na dayanarak açtığı dâvanın duruşmasına İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde başlandı. Yapılan sorgusunda Özgüden, Savcılığın iddiasını reddederek «Bu yazı geçen yıl Çetin Altan'ın dokunulmazlığı'nın kaldırılması ve buna paralel olarak çeşitli yerlerde bazı zavallıların kışkırtılarak sosyalistlere saldırtılması üzerine yazılmıştır. **Savcı, yazıda kullanılan «AP bir zorbalar kadrosudur» cümlesinin AP'lileri topyekûn tezyif ettiğini** ve **suç sayıldığını ileri** sürmektedir. **Evet, ortada** bir zorbalık **vardır ve bu gerek** meclisde, gerek sokakta AP yöneticileri tarafından yürütülmektedir. Nitekim bu gerçek son olaylarla da ortaya çıkmıştır. Bizim hedefimiz, parlak vaadlere aldanarak AP'ye katılmış ya da ona oy vermiş kitleler değil, onları yanıltan, kışkırtan, zorbalığa sürükleyen AP yöneticileridir. Kaldı ki, bizzat Genel Başkan Demirel, meselâ bir TİP'i, bir CHP'yi bundan çok daha ağır ifadelerle suçlamaktadır. Bizim kullandığımız «zorba» deyimi bunların yanında çok hafif kalır» dedi. Duruşma, başka güne bırakıldı. Ayrıca, Ahmet Muşlu'nun Çetin Altan ve Doğan Özgüden hakkında açtığı dâvaların görülmesine de devam edildi.

29 şubat

İşçiler dönüyor

● Resmi Alman istatistiklerine göre Almanya'da çalışan Türk işçilerinin sayısı 200 binden 134 bine düşmüştür. Her ay yurda kitle halinde işçi dönmesine karşılık 1967 yılında yurt dışına ancak 8 bin civarında işçi gönderilebilmiştir. Bu durum Türkiye'nin yurt dışındaki işçilerden sağladığı döviz miktarının da azalmasına sebep olmuştur. Devlet Plânlama Teşkilâtı 1967'de 120 milyon dolar işçi dövizi sağlanacağını hesapladığı halde 67 milyon dolar döviz yurda girmiştir. Ayrıca, döviz kurunun işçiyi artık tatmin edememesi de işçinin dövizinin azalmasına sebep olmaktadır. 1964-65 yıllarında 1 markın karşılığı 285 kuruş iken, Türkiye'de izlenen enflasyonist politika yüzünden Almanya'da 1 mark 310, hattâ 325 kuruşa kadar yükselmiştir. Bu değer düşüşü aynı tempo ile devam ettiği takdirde, markın karşılığı 4 liraya kadar yükselecektir. Bu durumda, işçiler, haklı olarak, marklarını 285 kuruşluk resmi kur üzerinden transfer etmemektedirler.

Şoförlerin tepkisi

● **AP tarafından Karayolları Taşıt Vergisi adı altında hazırlanan ve şoförlerden yeni vergiler almak gayesi güden tasarı, emekçi şoförler arasında geniş tepkilere yol açtı. Tasarıyı protesto etmek üzere İstanbul'da binlerce taksi şoförü Beyazıt'tan başlayarak Taksim'de sona eren bir yürüyüş yaptılar. Öte yandan bütçe görüşmeleri sırasında TİP Sözcüsü Sadun Aren, tasarıyı tenkit ederek, yeni vergiler düşünülüyorsa bunun emekçi şoförlerden değil lüks eşya sahibi varlıklı kimselerden alınması gerektiğini söyledi.**

Damat Bey'in serüveni

Zarar ettiği gerekçesiyle AKİS Dergisi'ni kapattıktan sonra Milliyet'teki köşesinde bir yandan suya sabuna dokunarak köpük imâl ederken bir yandan da jurnalcilik yapan Damat Metin Toker ölçüyü kaçırdığı için Milliyet'ten ayrılmak zorunda kalmıştır. Son olarak yazdığı ve ANT'a da çamur attığı yazısından iki paragrafın gazete yöneticileri tarafından çıkartılması üzerine Toker «bu şartlar altında yazamam» **diye blöf çekmiş, jurnallere yer verilemeyeceğinin kendisine kesinlikle tebliğ edilmesi üzerine de köpük imalâtını kesmek zorunda kalmıştır. Toker, şimdi de** «Allahlık» **saydığı Ulus'un Genel Yayın Müdürlüğü'ne oynamaktadır. Ulus'un Yönetim Kurulundaki Göbek'çiler, Altan Öymen'in Genel Yayın Müdürlüğünden uzaklaştırılması ve yerine Toker'in getirilmesi için çalışmaktadırlar. Ancak, Toker'in son günlerde kayınpederi İnönü'nün evinden ayrılması bu ihtimali zayıflatmaktadır. Çünkü, Toker'in İnönü'nün evinde oturmak imtiyazını yitirmesi, Göbek'çilerle ilişki kurarak genel başkanı sık sık yanıltmasına karşı gösterilen tepkiyle ilgili görülmektedir. Önümüzdeki günlerde çoluğunu çocuğunu toplayıp İstanbul'a yerleşmesi beklenen Toker, zevahiri kurtarmak için de çevresine** «İstanbul'da yeni bir gazete çıkartmak» **tan söz etmektedir. Bu arada bazı lokallerde sık sık Tekin Erer ve Turhan Dilligil ile beraber görünmeyi de ihmal etmemektedir!**

Muhterem Balıkesirliler!

İslâm Fakihlerine göre

GÜLİSTAN PARFÜM

Yobazın Esansı!

Yanda klişesi görülen el ilânı, nurcu yayınlar satmakla tanınan bir kitabevi tarafından dağıtılmaktadır. Piyasada bulunan alkollü kokuların «necis» olduğu belirtildikten sonra «katiyetle alkolsüz sâf esans - Gülistan Parfüm» ün reklâmı yapılmaktadır. Acaba oy için yobazın sırtını sıvazlayan AP'li politikacılar bugüne kadar kullandıkları necaseti bırakıp Gülistan Parfüm'ü kullanmaya ne zaman başlayacaklardır?

1 *mart*

Yargılandılar

● **Amerikan 6. Filosu'nun gelişi sırasında «açlık grevi» yapan FKF'liler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri iddiasıyla 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandılar. FKF üyeleri, dört kişilik bir grup teşkil etmenin kanuna muhalefet sayılamayacağını belirterek beraatlerini istediler.**

NATO Kampanyası

● TİP'in öncülüğünde yurdun çeşitli il ve ilçelerinde NATO'ya karşı açılan kampanya başarıyla yürütülmekte, ancak idari makamlar hareketi sabote etmek için ellerinden gelen gayreti göstermektedirler. Denizli'de gece duvarlara NATO aleyhinde afiş asan Yusuf Baba Gürcan adındaki hukuk öğrencisi siyasi polis tarafından yaklanarak dövülmüş, kendisine küfredilmiş, astığı afişler yırtılmıştır. Savcılığa sevkedilen öğrenci hakkında takipsizlik kararı verilmiştir. Ayrıca Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi Fikir Kulübü'nün düzenlediği «NATO'nun içyüzü» konulu konferans, belediyenin son anda evlendirme salonunu vermemesi yüzünden yapılamamıştır. Oysa, aynı salonda daha önce MTTB'nin bir toplantısına verilmiş bulunuyordu.

2 *mart*

Toprak reformu

● Ziraat Mühendisler Odası 14. Genel Kurulu toplantısında konuşan Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Mustafa Uluöz, toprak reformunu savunmuştur. Uluöz, tarımın ilgisizlik yüzünden geri kaldığını belirterek «tarım reformunun temelinde toprak reformu yatar. Topraksız köylüyü topraklandırma hakkında tarım ve köyişleri bakanlıkları arasında derin görüş farkları vardır. Verilen rakkamlarla ileri sürülen fikirler birbirini tutmamaktadır» demiştir.

TRT'ye veto!

● **Yayınlarında geniş ölçüde tâviz verdiği halde AP'liler tarafından bir türlü beğenilmeyen ve mutlak surette sağa çekilmek istenen TRT'ye karşı yeni bir oyun tezgâhlanmıştır. Kamu İktisadi Teşekkülleri Karma Komisyonu, TRT Kurumu'nun 1964-67 yılları arasındaki hesap durumunu inceledikten sonra harcamaların usulüne uygun yapılmadığını ileri sürerek TRT Yönetim Kurulu'nu ibra etmemiştir. Karma Komisyon'da kabul edilen bu karar genel kurulda da aynen kabul edildiği takdirde TRT yöneticileri mahkemeye verilecek ve hesaplar mahkemece incelenecektir.**

3 *mart*

CHP'de tasfiye

● **CHP İstanbul teşkilâtında Ali Sohtarik'in temsil ettiği Ortanın Göbeği hareketine karşı direnme kuvvetlenmektedir. İlçeler arasında temaslar devam etmekte olup Göbek'çilerin yolsuzlukları hakkında il merkezine ve genel merkeze çeşitli raporlar gönderilmektedir. Durumunu kritik gören İl Başkanı Dünür Ali Sohtorik, kendisine karşı çıkan ilçe başkanlarını tasfiyeye başlamıştır. CHP Zeytinburnu İlçe Başkanı Necati Eralp, sola kaydığı bahanesiyle il tarafından görevinden uzaklaştırılmıştır.**

Hamido çekilmelidir

● Meclis'teki zorbalık olayı üzerine Toplumcu Malatyalı Üniversiteliler bir protesto bildirisi yayınladılar. Bildiride «Biz Malatya Yüksek öğrenim gençliği olarak bu gibi olayları yeriyor, Malatya'mızın temsilcisi olarak parlamento üyesi Hamit Fendoğlu'nu, bir parlamentere yakışmayan hareketlerinden dolayı istifaya davet ediyoruz» denilmektedir.

Yeni Fikir Kulübü

● **Anadoluhisarı'nda aydınlar ve işçiler bir araya gelerek sosyalist eyleme katkıda bulunmak üzere *yeni bir fikir* kulübü kurmuşlardır.**

Demokrasi korunacak

KÖPEKLERİ SALDIRTTILAR

kırk ambar

«Memurlar verilen işleri yapar»

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Hedef Anayasadır

AP iktidarı nihayet emeline nail olmuş, Seçim Kanunu'nu değiştirmiştir. Bundan sonraki aşama, anayasanın değiştirilmesidir. Bütün hesaplar buna göre yapılmış, milli bakiye kaldırılarak yerine barajlı d'Hont sistemi getirilmek suretiyle AP'ye önümüzdeki dönem anayasayı değiştirebilecek üçte iki çoğunluk sağlamak imkânı hazırlanmıştır. Bu bir sürpriz de değildir. Sosyalizme açık bir anayasanın varlığı, çıkarcı *çevreler için ta 1961'den beri daima bir huzursuzluk* konusu olmuş, anayasa müesseseleri daima bir kâbus gibi karşılarına dikilmiştir. AP'nin iktidara itilmesi ve Demirel'in parti liderliğine, giderek başkanlığa yükseltilmesi, hep bu anayasaya karşı hareketin belirli aşamalarıdır. Kaldı ki, AP yöneticileri, anayasayı değiştirmek isteklerini hiçbir zaman da gizlememişlerdir. 1961 referandumunda anayasaya «hayır» diyenlerin büyük bir yekûn tutması, AP'nin el altından yürüttüğü menfi kam*panya ile mümkün olabilmiştir. Yeni seçim sistemi* sayesinde AP bir taşla iki kuş vuracağını düşünmektedir. Hem sosyalistlerin meclise girmelerini önleyecek, hem de üçte iki çoğunlukla anayasayı değiştirerek vurguna engel olan bütün maddeleri ve anayasa kuruluşlarını ortadan kaldıracaktır.

Sosyalistleri meclise sokmamak hesabı sonuç verecek midir? Muhakkak ki, milli bakiyenin kaldırılması halinde TİP parlâmentoda aldığı oy oranında temsil edilemeyecektir. Bir çok sosyalistin oyları değerlendirilemeyecektir. Ama bu demek değildir ki, Türkiye İşçi Partisi'nin bundan böyle mecliste sesini duyurması imkânsızdır. Halk kitlelerinin dört yıldan beri nasıl bilinçlendiğini ve sosyalist hareketin nasıl güçlendiğini görmemek için kör olmak lâzımdır. Geçen seçimde 300 bine yakın oy alan TİP, muhakkak ki önümüzdeki genel seçimde oy miktarını bir kaç misline çıkartacak ve yine grup teşkil edebilecek kadar milletvekilini parlamentoya sokacaktır. Sosyalist hareketin yasama meclisinde grup olarak temsil edilmesini, Seçim Kanunu değişiklikleriyle önlemek mümkün değildir. Gerek AP, gerekse CHP milli bakiyeyi kaldırmak suretiyle TİP'in meclise girmesini önlemek hesabında yanılmışlardır. CHP bu hatasını sonradan farketmiş ve geç de olsa, Seçim Kanunu değişikliğinin ardındaki büyük hesabın ***«anayasayı değiştirmek»*** *olduğunu anlamıştır. İnönü'nün* değişikliğe şiddetle karşı çıkması ve lâik cumhuriyetin korunması için mücadele ettiğini açıklaması, bu hesabın farkına varmasındandır.

Evet, bugün Türkiye'de safları kesinlikle belli olmuş bir anayasa mücadelesi vardır. Türkiye İşçi Partisi, bir ölçüde CHP ve nihayet başta Anayasa Mahkemesi *olmak üzere diğer* anayasa kuruluşları ve demokratik güçler anayasayı savunmak durumundadır. Örneğin, başkanlık divanında sosyalist partinin temsil edilmesine imkân verilmediği için TİP'in açtığı dâva Anayasa Mahkemesi tarafından haklı görülmüş ve meclis başkanlık divanının usulsüz kurulduğuna karar verilmiştir. Bu karara göre TİP yeni dönemde kabul edilmiş kanunların, bu arada Seçim Kanunu'nun iptali için dâva açacak ve Çetin Altan'ın dokunulmazlığı konusunda *olduğu gibi büyük bir ihtimalle* Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecektir. Ama bütün bunlar, çıkarcı çevrelerin anayasaya karşı hıncını daha da artıracak, belki de anayasa düzenine son vermek ve egemen sınıflara hiçbir engelle karşılaşmadan hizmet edebilmek için başka yollar aranacaktır. Zorbalığın sokaklarda kol gezmesi, politikaya karışmaması gereken ordunun en yüksek kademesinde bulunan bir generalin subayları toplayarak sosyalizm aleyhinde nutuklar vermesi, irtica kuvvetlerinin *görülmemiş bir cüret'e örgütlenmesi* bu tehlikeyi göstermektedir. Önümüzdeki günler çok önemli gelişmelere gebedir...

Seçim Kanunu Meclis'ten nasıl geçirildi...

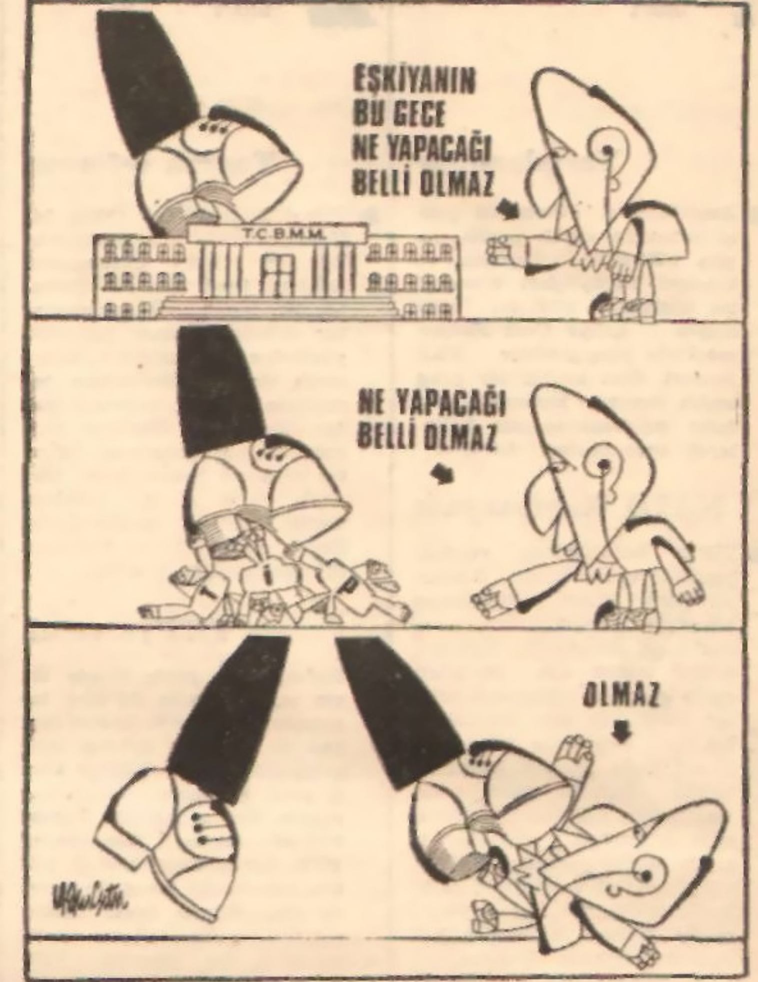
DEMİREL
(Bir adım daha...)

ÇOŞKUN KIRCA
(Akıl hocası)

AYBAR
(Son ikaz)

Şimdi değiştirilme sırası Anayasada!

İki gün önce sona eren bütçe görüşmeleri, Türkiye'nin nasıl bir ekonomik çıkmaz içinde bulunduğunu ortaya koymuştu. Muhalefetin kırmızı oy verdiği 1968 bütçesinde resmi açık 500 milyonu, gerçek açık ise 1 milyar 700 milyonu buluyordu. Açığı kapatmak için dar gelirli vatandaşın sırtına yeni yükler yükleyecek olan bir takım vergi tasarıları sırada bekliyordu. Genel ekonomik durum ve fiat artışları, Süleyman iktidarının Türkiye'yi enflasyonun sınırına götürdüğünü gösteriyordu.

Ama iktidar hiç oralı değildi. Bir mirasyedi hovardalığı içinde devletin imkânlarını özel teşebbüse peşkeş çekmek için elinden gelen gayreti esirgemiyordu. Özel sektöre, «teşvik» adı altında bütçeden 347 milyon lira ayrılmıştı. Bunun yanında vergi indirimi, kredi kolaylıkları, döviz tahsisleri, aşırı kâr sağlama imkânı gibi bir takım «teşvik» tedbirleri de ihmal edilmemişti...

Her şey bir avuç mutlu azınlığı, fakir halkın sırtından bir kat daha zengin etmek içindi...

Ama, Türkiye'de gelişen bir sosyalist muhalefet bu oyunları birer birer tesbit edip her türlü zorbalığa rağmen meclis kürsüsünden halka açıklamıştı. AP'li zorbalar kan dökmüş, silah çekmiş, fakat yine de sosyalistleri susturamamıştı. Öyleyse, meseleyi kökünden çözümlemek, yani sosyalist muhalefetin meclise girmesini önlemek lâzımdı. Tabii bununla da yetinilemezdi, meclis dışındaki baskı gruplarının, anayasa müesseselerinin müdahalelerini de önlemek için anayasa değiştirilmeliydi. Anayasayı değiştirmenin yolu ise, mecliste tek başına üçte iki çoğunluğu sağlamaktı.

İşte, bütçenin kabulü üzerinden iki gün geçmeden Seçim Kanunu'nun değiştirilmesine dair tasarı bu hesapla derhal meclise sevkedilmişti.

Seçim Kanununda değişiklik yapılmasını öngören ve milli bakiyeyi kaldırarak yerine «Barajlı D.Hont» denilen çoğunluk sistemini getiren ilk AP teklifi Millet Meclisine 12 Ocak 1966'da verilmişti amma, bir türlü bunun muhalefetin engellemesini ortadan kaldıracak bir yolla parlamentodan geçirilmesi sağlanamamıştı...

İktidara akıl hocalığı yapan Güven Partisi'nin beyinleri (!) arasında yer alan Coşkun Kırca, paçaları sıvayıp Seçim Kanunu tasarısını sızıltısız geçirecek yol konusunda AP'lilere uzun uzun ders vermişti. Kırca, bir çeşit seminer denilebilecek toplantılardan birinde şöyle demişti:

«— Yahu siz 83'üncü maddenin ikinci fıkrasını niçin işletmiyorsunuz?»

Anayasa'nın 83'üncü maddesi T.B.M.M.'nin faaliyetleri hakkındaki hükümlerin birincisiydi ve ikinci fıkrasının sonunda şöyle diyordu:

«— Ara verme veya tatil sırasında toplantıya çağırılan Meclisler, önce, bu toplantıyı gerektiren konu üzerine görüşme yaparlar...»

Millet Meclisi Cuma sabahı **saat 10'da** toplantıya çağırılmış, **hattâ** Ankara dışındaki AP milletvekillerine telgraflar çekilmişti. Amma, bu arada saat 10'a kadar da tutarı 200 sayfayı bulan beş tane gensoru önergesi de başkanlığa verilmişti...

Millet Meclisi Cuma günü saat 10'da Bozbeyli'nin başkanlığında toplanmış ve gensorular okunmaya başlayınca, salonda bütün AP milletvekillerinin hazır bulundukları görülmüştü... Parlamento binasının bütün kapıları da AP yöneticilerince tutulmuş, milletvekillerinin dışarıya adım atmaları böylece önlenmişti...

AP'nin seçim kanununu değiştirme yolundaki ısrarı karşısında, elbette muhalefet kendisine anayasanın tanıdığı bütün direnme yollarına başvuracaktı. CHP Grup Yönetim Kurulunda İnönü, meselenin seçim sisteminin değiştirilmesini engellemek değil, **«Türkiye Cumhuriyetinin lâiklik mücadelesi»** olduğunu belirterek, **«Her türlü yola başvuracağız»** demişti.

CHP Grubunda göbekçilerin lideri pozundaki İsmail Rüştü Aksal ise, İnönü'den sonra Genel Başkanlığa oynamanın hesapları içinde grupta kalkıp şunları söylemişti:

«— Engellemeye başvurmak, CHP'nin vatandaş karşısındaki prestijini sarsar. Yapılacak iş, oturuma girmemektir» Göbekçilerin lideri, sözlerini bitirir bitirmez elini masaya vurup kürsüye çıkan İnönü **«Bir adım atılmış, bu adımı geri alacak değiliz. Her yola başvurmak hakkımızdır, direneceğiz...»** diye bağırmıştı.

Bu arada, parlamento koridorları son yılların en yoğun kulisine sahne oluyordu. AP ile muhalefet arasında, kendisini arabulucu olarak göreviendiren MP'li Faruk Önder, bir CHP, bir TİP yöneticilerine koşuyor ve iktidar ile anlaşmakta faydalar olduğu yolunda nutuklar atıyordu. Önder'i körükleyen AP'liler arasında, seçim kanununun hükümetin istediği biçimde değiştirilmesine karşı olanlar çoğunluktaydı. Gerçi bu AP'liler de seçim kanununun değiştirilmesini istiyorlardı amma, onların istediği yalnız ön seçimin kaldırılmasıydı. Çünkü, hepsi 1969 seçimlerinde yerlerine parlamentoya başkalarının geleceğini, zira teşkilâtın bugünden ayarladıkları başka kişiler için ön seçimleri tezgâhladıklarını.

şu bizim parlamento!

Ham hum şaralop...

Geçtiğimiz hafta Çarşamba günü öğleden sonra öyle eğlendik, öyle eğlendik ki... Saat 16.08'de Millet Meclisi kürsüsüne koşar adım çıkan Başbakan Demirel, yakınlarının tavsiyelerine uyarak irticalen konuşmaya başlamış ve kısa bir süre sonra 75 gündür, sıkıntılı, kavgalı ve bunaltıcı bir hava içinde geçen bütçe görüşmeleri birden şenlenivermişti... Başbakan espriler patlatıyor, elindeki kâğıtlardan ve dosyalardan tumturaklı ve AP grubunun alkışlarını toplayan «cevizeler» okuyordu... Neşenin en koyulaştığı anda CHP'li Nermin Neftçi oturduğu yerden Başbakan'ın yüzüne bakıp bakıp da memnuniyetsizliğini belirtmez mi? Demirel, hemen ciddiyetini takınmış ve Neftçi'ye **«Beğenmediniz mi konuşmamı hanımefendi»** demiş ve şu cevabı almıştı:

«— Bir Başbakana böyle konuşmak yakışmıyor.»

Ve işte ondan sonra, Demirel ciddiyetini takınmaya devam edince, salonun da neşesi kaçmıştı...

Demirel'in 4 saat 45 dakikalık konuşması bittiğinde, gazeteciler biribirlerine **«Senin aklında konuşmadan ne kaldı?»** sorusunu yöneltmişlerdi... Sonuç olarak konuşmayı başından sonuna kadar izleyen gazetecilerin bloknotlarında Başbakan Demirel'in 4 saat 45 dakikalık konuşmasından şu «cevizeler» kalmıştı:

«Tüzüklere ait hükümlerin Anayasalara aktarılmasından yanlışlıklar oluyor. Bu sözlerimden Anayasa değişikliğine zemin hazırlanıyor sanılmasın. Fakat Anayasalar da değişebilir.»

«Anayasa ile iktidar arasında gerginlik oldu.»

«Türk halkının en ücra köşeleri...»

«Bu konuşmaların bir hususuna daha dokunmak istiyorum.»

«İktidarlar kanın üzerine oturup, kanın üzerinden atlayıp, bugün bana yarın sana, benim sonum ne olacak diye düşünmeyecek. Bunu ortadan kaldırmak gerekir.»

«Tekrar bunları tekrarlamayayım.»

«Bağımsızlık ile egemenlik biribirinden farklıdır.»

«Siyasi iktidarlar anayasayı çiğneyemez.»

«İhtilâli ordu değil, öfke yapar.»

«Sınıf dikiası yaratanların Anayasaya göre yeri sınır dışıdır. Bunları ben icat etmiyorum.»

«Türk Anayasası sosyalizme kapalıdır... Biz sosyal hukuk devleti olan Cumhuriyetin müdafiiyiz.»

«İşlendiği zaman kanunlara göre suç ise bu suçtur.»

«Kubilay olmuş ta ne olmuş? Kubilay Türkiye Cumhuriyetini teşvik mi etmiş?»

«Meseleleri ana çerçevesi içinde alıp, iktisadi ve mali yani, temel çerçeveleri tutmaya imkân yoktur.»

«Türkiye, bir şeyden şikâyet ediyor. Bu Batı medeniyeti ile aşılmış mesafe meydana getirmiştir. Yani Batı medeniyeti yürüyüp gitmiş, biz geride kalmışız. Meseleyi kapatma ciheti, yani kültürünü muhafaza etmek velhasıl gerekir.»

«Meseleyi, meseleye yani kanun neye çalışıyor? Şimdi mesele, yani şimdi meseleyi nasıl kapatma çaresi bulacağız. Yani 1965'den alacağız meseleyi. 1968 bütçesi şimdi görüşülüyor.»

Sayın Demirel'e Türkçe, kompozisyon, edebiyat ve mantık hocalığı yapmış tüm kişilere saygılarımı sunarım...

Parlâmentodan sevgilerle...

Onur BARTU

ANT okurlarına önemli duyuru

Kurban Bayramı'nda dağıtımın mümkün olamaması dolayısıyla ANT'ın gelecek haftaki 63. sayısı iki gün önce, yani 9 Mart Cumartesi günü piyasaya çıkarılacaktır. Okurlarımızın ANT'ın 63. sayısını bayramdan önce bayilerinden istemelerini rica ederiz.

yedikleri ekmek gibi biliyorlardı... CHP'nin göbekçilerine kalsa, hemen iktidar ile muhalefet bir masaya oturacak ve Seçim Kanununun değiştirilmesi konusunda pazarlığa başlanacaktı.

Sabaha karşı sekiz TİP Milletvekilinin 200 kadar AP Milletvekili tarafından dövülmesi ve Yunus Koçak'ın başından tabanca kabzası ile yaralanmasından dokuz saat sonra, Millet Meclisinde yapılan konuşmaları dinleyince tansiyonu birden dokuza düşen Demirel, makamında **«Meclise teşrifi»** için gelecek telefon haberini bekliyordu... Saat 15.40'da Demirel'e beklediği haber geldi.

Saat tam 15.50'de ise bir önerge ile **«Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçimlerinde uygulanacak hükümler hakkında kanun tasarısı»**nın öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istenmişti. Önerge aleyhinde ilk sözü İnönü almış ve **«Memleket sistemli bir şekilde çatışmaya götürülmektedir. Bütün milletvekillerinin dikkatlerini celbederim»** demiş, hiçbir yolun ilanihaye iktidarda kalmayı sağlamayacağını belirterek şunları söylemişti:

«— Bugünkü düzenin adı Başbakan'ın adıyla Demirel Düzenidir.

Biz elimizdeki bütün imkânları kullanarak bu tasarıya direneceğiz.»

Gene Demirel'in çıplak başı kızarmış ve önerge lehinde konuşmak için kürsüye çıkmıştı. Süleyman İktidarı'nın başı, **her**

zaman olduğu gibi biribiri ile uzaktan ve yakından ilgisi olmayan konu ve cümleleri arka arkaya sıralayıp **«Bazı şeyleri, bazı şeylere bağlamak yanlıştır. Balık ile fil biribirine benzer çünkü ikisi de ağaca çıkamaz»** demişti...

Demirel'i, önerge aleyhinde konuşan TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar izlemişti... Aybar'ın konuşmasına karışan ve laf atan AP Milletvekilleri ise, sıralar arasında dolaşan AP Grub Başkan Vekili Sabit Osman Avcı tarafından susturulmuştu... Aybar, bu kanunun çıkmasının ülkede huzursuzluğu arttırmaktan başka yararı olmayacağını belirttikten sonra, sol taraftaki hükümete dönmüş ve sağ elinin işaret parmağını ileri doğru uzatıp şöyle bağırmıştı:

«— Bu kanunu geri alınız. Bu kanunu geri alınız. Yoksa, bundan sonra başınıza geleceklerin sorumlusu siz olacaksınız...»

Fakat tarih tekerrür etmiş, AP çoğunluğu söylenenlerin ve ikazların hiçbirini anlamamış, ya da anlamak istememiş ve milli bakiyeyi kaldırarak yerine adı **«Barajlı D'Hont»** olan çoğunluk sistemini, muhalefetin terk ettiği Millet Meclisinde kendi kendine görüşüp kabul etmişti...

Şimdi sıra Anayasa'da idi...

Süleyman İktidarı olup bitenleri görmeyecek, söylenenleri duymayacak kadar havada, ya da Yunanistan misillu bir takım hesaplar içindedir... Yalnız bilinmesi gereken.... gerçeklere sırt çevirenlerin hep tuşa geldiği ve Türkiye'nin asla bir Yunanistan olmadığı ve olmayacağıdır.

Aybar'ın kitabı

Yaşar Kemal

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın 1945'ten bu yana yazdığı yazılardan, verdiği demeçlerden seçilmiş bir kitabı çıktı. Aybar'ın yazılarından seçmeleri yapanlar kitabın adını «Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm» koymuşlar. Aybar'ın ilk kitabına da yakışanı bu idi. Aybar'ı çok eskiden beri izliyenler bilirler ki, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm onun başlıca ilkeleridir. Ben bu kitabın dediklerini, bu kitaptakilerle birlikte gelişen, oluşan, kişiliğini bulan bir liedri yakından izliyenlerden birisiyim. Bu kitap, kişiliği olan yiğit bir adamın insanca savaşının tanığıdır. Biz, bütün Türkiye, Amerikan zırhlısı Missuriyi âlay-ı vâlâ ile karşılarken, bütün Türkiye Amerikalıları candan bir dost bilirken o, Amerika'nın bir sömürgeci olarak geldiğini, başımıza olmadık belâlar açacağını söyleyen, yazan, bunu bir savaşa dönüştürmeğe çalışan kişiydi. Elbette bu karşı koyuşta tek başına değildi ve yanında inanmış, namuslu, güzel akıllı arkadaşları vardı. Bu yazıların günışığına çıktığından dolayı ben kendi adıma çok kıvançlıyım. Birçoklarımız bu yazıları, bir liderin ardında yatan savaşı bilmiyorduk. Bir lider gökten düşmez, bir savaşın ateşinde piştikten sonra liderler lider olurlar. Mehmet Ali Aybar'ın işte bu yanını bir çoklarımız bilmiyorduk.

Türk politikasındaki birçok liderler ya geleceğin liderleridirler, ya da taklitçi liderlerdir. Ya da sömürgeci güçlerin yakasından tutup yarattıkları yapma liderlerdir. Bir iki ayrıcalığı olan lideri bunlardan ayırmak gerekir.

Bu kitapta da görüyoruz ki Mehmet Ali Aybar'ın savaşı, inatçı, gözünü daldan budaktan sakınmayan, yanında bir avuç arkadaşı, yılmayan, bükülmeyen bir savaştır. Bağımsızlık, özgürlük, sosyalizm savaşıdır. O, ilkelerini çok önceden koymuştur: Tek başına da olsan, bir avuç kişi de olsan geriliğe, sömürgeciliğe karşı savaşabilmenin yolunu bulmak, muzaffer olmak demektir. Aybar'ın düşünce gelişiminde bunu açık seçik görüyoruz.

Geri kalmış memleketlerin aydınları da geri kalmıştır. Belki de bir geri kalmış memleketin en geri yanı, aydınlarının geri kalmış olmasıdır. Ne demek geri kalmış aydın? Geri kalmış aydın, kendi kişiliğine yönelmeyen, kendine, kendi koşullarına eğilmeyen, başkalarının düşüncelerinin taklitçisi, ezbercisi, bu yüzden de yaratıcılığı olmayan kişi demektir. Geri kalmış memleket aydınları içinde bu amansız, bu aşağılatıcı zinciri kıranlardan birisi de Mehmet Ali Aybar'dır. Bu zinciri kırmış Nazım Hikmet nasıl en büyük milli şairimiz olmuşsa, bu yüzden de nasıl dünyamızın büyük, belki de en büyük şairi olmuşsa Mehmet Ali Aybar da öylesine kişiliği, yaratıcılığı olan bir lider olmuştur.

Sosyalizmin temeli, anbası minhası insan bağımsızlığıdır. Bağımsız insan, bağımsız parti, bağımsız millet, bağımsz insanoğlu... Bu, üstünde epeyce bocalanmış ilkeler Mehmet Ali Aybar'ın düşüncesinde, dilinde çok çok açık bir yere gelmiştir. Sosyalizmi böylesine anlayan, açıklığa kavuşturanların başında Mehmet Ali Aybar gelir. Bir de Mehmet Ali Aybar'ın inatla savunduğu, açıklığa kavuşturduğu başka bir şey var: Halkın kendi eliyle kuracağı sosyalizm. Dünyadaki sosyalist savaş türlü deneylerden geçmiştir. Bu savaş her gün, koşulların zorlamasıyla kendi kendini yeniliyor. Sömürgeciliğe, insan bağımsızlığını engelleyenlere karşı yeni savaş düzenleri buluyor. Başarıya türlü ***türlü yollardan gidiliyor. Bu yolların*** **bir kısmı çıkmaza saplanıyor, bir kısmı aydınlığa çıkarıyor. Aybar'a göre, ki yıllardan bu yana, bu döğüşe girdiğinden bu yana, yolların en sağlamı, en güzeli halkın kendi eliyle kuracağı sosyalizmdir. Deneylerin çağımıza vardırdığı en sağlam sonuç budur. Ve lider Aybar bunu 1945'ten bu yana söylemiştir. Türkiye İşçi Partisi böylesine kurulmuş, böylesine gelişmekte bir parti olduğu için Aybar onun lideridir. Ve Türkiye İşçi Partisi'nin açık seçik ilkeleri yalnız Türkiye için değil, sosyalizmin hızla zafere doğru gittiği dünyamız için de umut kaynağıdır. Abartıyorum sanılmasın, düşüncelerin böylesine açık seçikliğe kavuşması, sağlamlaşması gerçekten bu keşmekeş içindeki düşünce dünyasında ele geçmez bir talihtir. Benim dediğim de bundan başka bir şey değildir.**

Aybar'ın bir sözü, bizim yarım kalmış, kötü niyetli aydınlarımızı, daha da çok sol geçinen aydınlarımızı gocundurdu. Aybar diyor ki, kitaptan ne kadar çok öğrenirsek, hayattan da o kadar çok öğreniriz. Son öğrenme kaynağımız hayattır. Yolumuzu hayatın öğretisiyle daha sağlam bulabiliriz. Doğuran, yaratan, hayattır. Bunu, Aybar kitapları inkâr ediyor anlamına aldılar. Halbuki o, çok okumuş, kitaplardan hayata geçmiş, hayata gelmiş bir liderdi. Aybar'ın bu önemli kitabını okuduğumuzda onun nereden nereye, nasıl geldiğini görürüz. Kendine dönüş, kendi kişiliğine, yurdunun koşullarına dönüş, insanlığın gerçeklerine varış... Çağımızda başka türlü lider olunamaz. Hele geri kalmış memleketlerde... Geri kalmış memleketlerin insanları yeni dünyalar, yeni düşünceler yaratmak zorunda olan insanlardır. Başlarına gelen belâların çoğu taklit etmelerinden dolayıdır. Aybar'ın insan başarısının gizi kendine, kendi yurt koşullarına korkmadan eğilişindedir.

Bu kitap meraklı bir otobiyografidir de.. Yazık ki ancak bu kitapta Aybar'ın 120 yazısı yer alıyor. Hepsini okuduğumuzda bir insanı daha çok öğrenmek fırsatını bulurduk. Bir insanın kitaptan hayatın gerçeğine varışını daha iyi görürdük. Ama bu da yetiyor.

Aybar'ın kitabını, kendi gerçeğine varmak, bağımsızlığına, insanlığına kavuşmak için büyük bir çaba harcayan bir ülkede, ülkemizde herkesin okuması gerek. Hele hele gelişmekte olan, savaşa atılmış gençliğimize salık veririm.

Tekzip

İstanbul Cumhuriyet Savcılığının Açıklaması:

ANT Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne.

20/Şubat/1968 tarihli Derginizin 4 ve 5. sahifelerinde «İlhan Selçuk olayı ve sola karşı terör!» başlığı altında yayınlanan yazıda, savcılığımıza temas eden hususlarla ilgili olarak aşağıdaki açıklamanın yapılması zaruri görülmüştür.

1 — İstanbul'da görevli C. Savcı yardımcıları arasında iş taksimi Adalet Bakanı veya Adalet Bakanlığınca yapılmayıp C. Savcısı tarafından yapılmaktadır. Görev tevziinde arkadaşlarımın şahsi ve ailevi durumları, arzuları, daha fazla mesaiyi gerektiren bir büroda uzun müddet çalışmak suretiyle yorulmuş olmaları gibi hususlar gözönünde bulundurulmaktadır. Daha evvelce yapıldığı gibi, bundan bir süre önce de bu faktörler nazara alınarak bazı arkadaşların başka bürolarda veya mahkemelerde çalışmaları faydalı görülmüştür. Yapılan değişiklik sadece Basın Bürosuna inhisar ettirilmeyip umumidir. Bu meyanda Basın Bürosunda görevli dört C. Savcı yardımcısından sadece birisi değiştirilmiştir ki, o arkadaşımız da dört sene müddetle Basın Bürosunda çalıştığını ve yorgun olduğunu ileri sürmüş, mazereti yerinde görülmüştür.

2 — Yazınızda isminden bahsedilen C. Savcı yardımcısı üç aydan beri Basın Bürosunda çalışmaktadır. Basın Bürosunda çalıştığı bir sırada iş tevzii sırasına göre kendisine verilen bir işin tahkikatını yürütüp, mukteza tayin etmesi görev ve yetkisi icabıdır.

3 — İlhan Selçuk'un tevkif talebi ile sorguya sevk edilmesi için Adalet Bakanınca emir verilmemiştir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Bakanın savcıya hangi hallerde emir verebileceği tasrih olunmuştur. İlhan Selçuk'a isnad olunan suçun ağır cezalı mevaddan bulunması ve mevcut deliller, tevkif talebiyle sorguya sevkini ve kanunun yollarına baş vurmayı gerektirecek mahiyette görülmüştür.

4 — İlhan Selçuk 13/Şubat/1968 tarihinde tevkif talebiyle sorguya sevk edilmiş olup, o tarihte Adalet Bakanının Amerika'da oldukları resmi kayıtlarla sabittir.

5 — Yazınızda belirttiğiniz şekilde, Bakanlığın isteği üzerine sosyalist yazarlar hakkında açılan dâvalara ait listenin hazırlanıp gönderilmesi, sosyalist yazarlar hakkında daha fazla dâva açılması için yeni savcılara emir verilmesi yolundaki iddianız tamamen mesnetsizdir. Normal olarak muayyen zamanlarda gönderilen iş cetvellerinin dışında Bakanlığa hiçbir liste gönderilmemiştir.

6 — Savcılığımız Metin Toker'in yazısı üzerine harekete geçmeyip «Türk Devriminin Stratejisi ne Olmalıdır» konulu açık oturumda yapılan konuşmalara muttali olması üzerine derhal harekete geçmiştir. Bu konuda tahkikata başlanış tarihinin Metin Toker'in yazısının Milliyet gazetesinde yayınlandığı 31/Ocak1968 tarihinden evvele rastladığı kayıtlarımız ve yazınızda söz konusu edilen olaya ait tahkikat dosyası münderecatı ile sabittir.

7 — Savcılığımız şu veya bu görüşteki yazarlar hakkında takibata girişip, diğerlerine göz yummak gayreti ile hareket etmemektedir. Sosyalist görüşte olan yazarların suç teşkil edecek yazıları hakkında görevimiz icabı takibata girişildiği gibi, sağ görüşte olan yazarların suç teşkil edecek yazılarıda aynı işleme tabi tutulmaktadır. Sağcı basında sol basın, solcu basında sağ basın hakkında savcılığın harekete geçmediği yolundaki isnad ve iddialar ne derece tarafsız hareket edildiğinin en açık bir delilidir.

Keyfiyetin kamuoyuna bu şekilde duyrulmasını saygılarımla rica ederim. 21/2/1968

Nedim Demirel
İstanbul C. Savcısı

BARO BİR BASKI GRUBU HALİNE GELİYOR

● İstanbul Barosu'nun kongresinde devrimci avukatlar zorbalık düzenini şiddetle tenkit ettiler. Kongre dayak olaylarını takbih eden bir bildiri yayınladı.

Avukat Suavi Raşitoğlu'nun emniyette dövülmesi olayını görüşmek üzere toplanan İstanbul Barosu Genel Kurulu, bir baskı grupu haline gelmek için ilk adımı atmıştır. Kongreye şimdiye kadar hiçbir kongrede görülmemiş büyük bir kalabalık katılmıştır.

Bilindiği gibi, Raşitoğlu'nun dövülmesi günlük gazeteler tarafından örtbas edilmiş, ancak ANT'ın meseleyi ele alması ve yayın yapması üzerine günün konusu haline gelmiştir. Dayak yiyen avukat olaydan dört gün sonra Baro'ya başvurduğu halde herhangi bir harekette bulunulmamış, ancak ANT'ın yayınından sonra Baro Başkanı Ferruh Dereli, gerekli teşebbüslerde bulunulduğunu, Vali ve Emniyet Müdürü'nün üzüntülerini bildirdiklerini ve dayak atan polislerin özür dilediklerini açıklamıştır. Ancak devrimci avukatlar meselenin bu şekilde örtbas edilmesine tepki göstermişler ve 50 imzalı bir dilekçe vererek genel kurulun toplanmasını istemişlerdir. Bunu kendisine karşı güvensizlik sayan Başkan Ferruh Dereli görevden istifa etmiş ve genel kurul toplantıya çağırılmıştır.

Galatasaray Lisesi'nde yapılan kongrede tutucu grup, dayak meselesini ikinci plana atarak Başkan'ın istifası meselesini ön plana almak için büyük gayret sarfetmiştir. Bunun üzerine konuşan devrimci avukatlardan O. Fuat Toprakoğlu **«Asıl konu olan dayak meselesi ikinci plana atılarak başkanın istifası ön plana alınmak isteniyor. Bu dayak olayı bir anayasa ve düzen konusu ile ilgilidir. Türkiye bugün bir anayasa buhranı ile karşı karşıyadır»** demiştir.

Avukat Necla Fertan **«Başkanın istifasını geri aldırmak için toplantının asıl konusundan sapılmamasını»** istemiş. Avukat Mehmet Ali Sebük **«Fransa'da buna benzer bir olay sonunda baro başkanı cübbesini bile bir daha giymemiştir»** demiştir.

Avukat Şeyda Güley, aynı nokta üzerinde durarak şöyle demiştir: **«Bu olay vahim bir şekilde hukukun ihlalidir. Biçimsel davranışlar ile genel kurul bu olayı örtbas etmeğe çalışırsa Baro ağır bir töhmet altında kalacaktır.»**

Avukat Selçuk Minkâri de **«Basın dördüncü güç ise, Baro beşinci güç olmalıdır. Özür dilenmiş olması, mütecavizin mecburi izne çıkarılması olayın kapatılması için yeterli değildir. Bu bir son değildir. Avukatlar dövülmese bile vatandaşa yine zulmedilecektir. Özür telgrafları politikacıların bol bol başvurdukları yollardır. Bunlar hiçbir şekilde yeterli değildir.»** demiştir.

Avukat Kemal Okvuran şu uyarmada bulunmuştur: **«Bu ülkede bütün avukatlar, ezilen vatandaşın yanında olmalı, ileri Türkiye'nin kuruluşunda çalışmalıdırlar.»**

Konuşmalardan sonra açık oylama yapılarak Dereli'nin istifası oy çokluğuyla reddedilmiştir.

ORADA DA ZORBALIK!
Sağcı Avukat Güven Kurtul konuşanlara sataşıyor.

Daha sonra dayak olayının görüşülmesine geçilmiş. Avukat Orhan Arsal şu konuşmayı yapmıştır: **«Reis zaferini kazandı. Şimdi sıra vatandaştadır. Zorbalar devlet içinde devlet olmaktan çıkarılmalıdır. Türkiye'de fikirler yumrukla susturulamaz. Mecliste çıkarılan kanunlarla susturulamayanlar yumrukla hiç susturulamaz.** (Bu sırada baroya katılan sağcı gruptan müdahaleler olmuştur.) **Türkiye sizden sonra da devam edecektir. Politik prestij kazanma bahasına baroyu katledemezsiniz. Sükan'ın gönderdiği özürname iki adım geri, bir adım ileri politikasının açık örneğidir. Ben bir sosyalist olarak bu politikanın şiddetle karşısındayım.»**

Devrimci avukatlar konuşurken sık sık müdahale eden eski AP Gençlik Kolu Başkanı ve geçen pazar günkü mitingi sabote etmek isteyen sağcılardan Avukat Güven Kurtul, Arsal'ı suçlamağa kalkışmış, bu müdahale tepkiye yol açmıştır.

Daha sonra dövülen Avukat Suavi Raşitoğlu başından geçen olayı anlatarak şöyle demiştir: **Benim dövülmem, polisteki zulüm olaylarını meydana çıkarmak bakımından yararlı olmuştur. Mütecaviz polis memuru Kılıçtakan'a mecburi izin verilmesi, bir ceza değildir. Baro, örgüt olarak vatandaşın dövülmesi konusunda geniş tepki göstermelidir. Âmme otoritelerinden basına kadar herkes bu konuda suçludur. Çünkü bu konuya eğilmemişlerdir.»**

Devrimci avukatların her bakımdan ağır bastığı İstanbul Barosu Kongresi'nden bir görünüş

O. Fuat Toprakoğlu, yaptığı ikinci konuşmada baronun bu gibi olaylara engel olmak için anayasaya sahip çıkması zorunluluğunu tekrar hatırlatmış, **«Mecliste iktidarın militanları sosyalist milletvekillerini döverken, polis de onu taklit etmekten hiçbir zaman vazgeçmeyecektir. Tekrarlıyorum: Bu düzen değişmeden hiçbir şey düzelemez.»**

Kemal Kumkumoğlu **«Bir memlekette ya kanunlar hakim olur yada kaba kuvvet... Bunun ortası yoktur. Adını sanını bilmediğimiz, vergisini aldığımız, hudut boylarına sürdüğümüz nice insan karanlık polis zındanlarında alçakça, şerefsizce harcanmaktadır. Buna engel olabilecek herhangi bir pratik çarenin bulunabileceğini sanmıyorum»** demiş, Avukat Merih Sezen de, böyle bir olay karşısında kongrenin **«apolitik»** olamayacağını söylemiştir.

Devrimci avukatların ağırlıklarını duyurdukları kongre şu bildirinin yayınlanmasıyla sona ermiştir:

«1. Kişi ve vatandaş güvenliğini sağlamakla görevli olanlar tarafından vaki her türlü saldırıyı nefret ve şiddetle telin ederiz.

2. Özellikle vatandaşın her kademede savunucusu olan bir avukatın bu görevini yaparken İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde maruz kaldığı tecavüzü her şeyden önce vatandaşın savunma hakkına indirilmiş bir darbe olarak gördüğümüzü ilan ederiz.

3. Bu nedenlerle dayak olaylarının kesinlikle önlenmesi için her türlü çabayı sonuna kadar devam ettirmeye kararlı ve görevli olduğumuzu beyan ederiz.

4. Dayak olaylarının yurt çapında ve kesin olarak önlenmesi için baromuz tarafından açılacak olan kampanyaya ilgili kamu kuruluşlarıyla özerk ve özel diğer kurum ve kişileri katılmaya çağırırız.»

Altı Parmak İktidar

Millet Meclisinin salonunda yerlerde sürüklenenler, tekmelenenler, kanları akıtılanlar milletin vekilleri, halkın temsilcileridir. Üstelik, halkın dişinden tırnağından arttırdığı helâl oylarla seçilmiş sosyalist milletvekilleri. Bu bir.

Halka bugünkü şartlarda, bugünkü aşamada en doğru yoldan kendi öz temsilcilerini (sözde öz, eylemde öz, bilinçde öz, çıkarda öz temsilcilerini) millet meclisine gönderme olanağını sağlayan seçim kanununu değiştirip yerine utandırıcı D'Hont sistemini getirme teşebbüsünün arifesinde yer alıyor bu olay. Bu iki.

Olay, İçişleri Bakanının belli tertibi ve tahriki sonucu patlak vermiştir. Ve de İçişleri Bakanı, önü ardı belli tahrik saldırısında, milletin öz temsilcilerinin damarına basmak için milletin en büyük millici şairinin adını kullanmıştır. Bu üç.

Milletin temsilcilerine milletin meclisinde reva görülenler Ankara ve İstanbul'da haklı olarak protesto edilirken, düşündüklerinin, heyecanlarının ve umutsuzluklarının henüz bilincine varmamış halk çocukları kastı mahsusla kardeşlerinin üzerine saldırtılmıştır Bu dört.

AP iktidarı Haziranda yapılacak senato seçimlerinde milletten gelecek sözün kafasına dank edeceğini önceden sezinleyerek basbayağı telâşa kapılmıştır. Tehditle, tahrikle, kabadayılıkla, karaçalıcılıkla, yabancı dayılarının hesabına, millici bilincin sesini, hızını kısmaya kalkmaktadır. Bu beş.

Ne yaparlarsa yapsınlar! Sağ tutucular, sol tutucular, orta yolcular, karaçalıcılar, kabadayılar ve bütün dayılar, hepsi yolcudurlar. Haziranda halk sesini bir daha duyuracak, hak yolunda bir adım daha atılacak. Bu da altı.

T. AGAOGLU

Ferruh Doğan

$üleyman

VİETNAM BİZİM SAVAŞIMIZDIR

Hüseyin BAŞ

Ulusal Kurtuluş Cephesi Vietnam'da müstevli Amerika'lıya kolay unutamayacağı bir ders verdi ya, şimdi göbekleri efendilerine bağlı mandacı takımı Vietnam vatanseverlerinin bu harikulade başarısına gölge düşürmek, zaferi Türk kamuoyundan gizlemek peşinde.

Yabancı ajansların dümen suyunda ilk kez ortaya atılan **«Sürpriz»** unsuru oldu. Bunu **«ezilmek üzere olan bir direnişin son intihar çırpınışı»** zirvası izledi Daha sonra **«İyi ama ne pahasına.. Bir Amerikalıya karşı Vietkong on kurban verdi»** avunması ve Vietkong kayıpları için açık artırma.. bin, beşbin, onbeşbin.. Amaç açık ve tek: Yenilgiyi şu ya da bu yolla Amerikan vatandaşından ve Amerikaya bağımlı ülkelerin halklarından gizlemek, böylece savaş alanında onulmaz bir biçimde yaralanan prestiji propagandayla temize çıkarmak..

Amerikan haber ajansları ve Amerikanın yerli borazanları bu sefil planın uygulanmasında **«temayüz ettiler»**. Tiksinti verici uğraşın, sureti haktan görünerek günlerce lafı geveleyip durduktan sonra **«baklayı ağızlarından çıkaran»** bön Amerikancıların, buram buram ihanet kokan yürekler acısı çırpınışları dahil, başarıya ulaştığı elbette ki söylenemez. Hattâ, tam tersine, Vietnam Ulusunun Amerikalı müstevliye karşı kazandığı başarıya gölge düşürmek isteyen takımın umutsuz çabaları, mandacı kimliklerinin halkoyunda daha da açık bir biçimde ortaya çıkmasına yol açması bakımından yararlı da olmuştur.

Şimdi yenilgiyi gizleme çabalarına daha yakından bakalım: İlk elde Vietkong'un yıldırım darbesi Amerikalılar için **«sürpriz»** olmamıştır. Bizzat Westmoreland, birliklerini **«baskından»** önce alarma geçirerek onları muhtemel bir Vietkong taarruzuna karşı uyarmıştır. Bu durumda yenilgiyi, sürpriz unsuru ileri sürülerek, hafifletmek mümkün değildir Bu olgu, Vietkong'un, Amerikalı müstevlinin kendisini en güçlü ve güven içinde saydığı yerde bile «tozunu» atacak derecede kudretli olduğunu göstermektedir. Büyükelçiliğinde bile barınamayan yaşlı Amerikan Elçisi'nin, bu kez Vietkong'un ikinci yıldırım darbesiyle **«karargâh»-ta da evet karargâhta** barınamaz hale gelerek bilinmeyen yerlere kaçırılması, müstevlinin ne denli bir panik içinde bulunduğunu anlatmakta ve yukarıdaki yargıyı, bütünüyle doğrulamaktadır.

Vietkong, dünyaya parmak ısırtan yıldırım darbesiyle, Vietnam'ın Amerikan işgali altında bulunmadığını ve hele Vietnam Ulusu'nun asla yenilmiş bir *ulus olmadığını müstevli Amerikalıya, dostun da düş*manın da önünde en şaşmaz bir biçimde ispatlamıştır.

Robert Kennedy'nin söyledikleri Vietkong'un kayıpları hakkında uçurulan balonların ipliğinin pazara çıkarılması bakımından ibret vericidir: **«Haberalma servislerimizin şefleri, Güney Vietnam'ın büyük şehirlerine hücuma geçen 60.000 Vietkong'un 20.000'i öldürülmüştür, demektedir. Eğer her ölü için iki yaralı hesaplasak-ki hesabım çok ölçülüdür - düşmanın tamamen savaş dışı edilmiş olması gerekirdi. O halde bugün çarpışanlar kimlerdir?»** Amerikanın bön propagandacılarının bu soruyu Vietkong'un yadsınmaz zaferine dudak büktükleri günlerdeki rahatlıkla cevaplayabilecekleri şüphelidir. Robert Kennedy, Amerikanın Vietkongun kayıpları üzerine düzenlediği açık artırmaya âlet olanları böylece, acı bir şekilde, tekzip etmektedir. Ajanslarımız, basınımızın belli bir bölümü, Vietnam vatanseverlerini, tıpkı mandacı takımının Mustafa Kemal'in kalpaklılarını adlandırdıkları biçimde, yani **«çeteci»** diye anmakta özel bir dikkat gösteren sözüm ona **«özerk» TRT**, bir Amerikalı tara*fından tekzip edilmek gibi yürekler acısı bir duruma* düşmüş değiller midir.?

Diğer taraftan Vietkong'un bire karşı on kayıp verdiği iddiaları da sağlıklı bir tahlile dayanmaktan uzaktır. Yıldırım darbesini vuran ve denizde balık örneği, halkın arasında eriyen Vietkong'un **«ağır kayıplar»** verdiği inandırıcı olamaz. Baskını yapanın, ilk darbeyi vuranın, genellikle **«az kayıp»** vermesi çoğunlukla teslim edilir. Kaldı ki Amerikalıların öldürdükleri, eğer talihsiz yanlışlıkla bizzat kenri askerleri yada **«müttefikleri»** değilse, sivil halk, çoluk çocuktur. Amerikalıların her def'asında mutlaka **«az» kurban** vermelerinin nedeni ise Amerikan kamuoyundaki muhtemel tepkileri önlemek amacı güttüğünden kimsenin şüphesi yoktur. Seçimler yaklaştığı bir sırada, Johnson'un seçmenleri önüne kucağında Amerikan gençlerinin cesetleriyle çıkmamak için başvurmayacağı çare denemeyeceği yol mevcut değildir.

Fransız Barış Hareketi Ulusal Konseyi geçen haftalarda yayınladığı karar suretinde **«Amerikan ordusu yasak silâhlar kullanmaya, köy halklarını göçe zorlamaya, Saygon'un mahalleleri dahil olmak üzere, Güney Vietnam'ın önemli şehirlerinin de bombardımanla tahribine girişmiştir. Varşova gethosunun naziler tarafından yokedilişinden bu yana hiç bir ordu, bir halk başkaldırmasına sistematik tahriple cevap vermemiştir. Amerika Vietnam'da jenosid'e devam etmektedir»** demekte ve şu tehlikeyi haber vermektedir: Amerikan Genelkurmayı, insanlığa karşı cinayet ve bir dünya savaşına yol açacak hareket anlamı taşıyan atom silahları kullanmaktan söz etmekten çekinmemektedir. Vietnam'la ilgili olarak gelen son haberler, Johnson'un, Vietnam'da bir Dien Bien Fu kâbusundan kurtulmak, zedelenen prestijini düzeltmek, yaklaşan seçimlere mutlaka bir zafer'le girmek uğruna Güneydoğu Asya'da savaşı yaymaya yönelen yeni çılgınlıklara hazırlandığını doğrulamaktadır. Kuzey Vietnam başbakanının **«bombardımanların durdurulması şartıyla, barış masasına derhal oturulabileceği»** çağrısı, Batı'dan Doğuya uzanan bir çok ülkenin aynı yöndeki çaba ve çağrıları gibi, Johnson yönetimince kös dinlenmekte devam etmektedir. Taktik atom silahlarının kullanılması konusu her zamankinden fazla ve bu kez ciddi olarak Amerikan generallerinin ağzındadır.

Vietnam savaşının, son olayların ve gelişmeleirn uzantısında, zorunlu olarak yöneldiği yeni aşarin uzantısında, zorunlu olarak yöneldiği yeni aşa*manın dünyayı nükleer bir savaşın eşiğine getirdiği* bir gerçektir. Güneydoğu Asya'daki yeni politik ve askeri konjonktür NATO içinde kalmamızın tehlikesini daha da açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Her an bizim olmayan bir savaşa sürüklenmek tehlikesi bir Demokles kılıcı gibi başımızın üstündedir. Nükleer bir savaşta Amerika'nın gözleme tesislerinin, tepeden tırnağa silahlı üslerinin bulunduğu ülkelerin ilk anlarda yok olacakları mutlaktır. De Gaulle'ün Fransa'sının NATO'yu terketmesinin en önde gelen nedenlerinden biri **«Amerikanın peşinde, Fransanın olmayan bir savaşa sürüklenerek, Fransız halkını ve topraklarını, nükleer cehennemden»** kurtarmak kaygısı değil midir? Şimdi, Fransız halkını ateşten korumak için NATO'yu kapı dışarı eden General De Gaulle'ü komünistlikle, ya da Moskova uşaklığıyla suçlamak mümkün müdür? Dünyanın nükleer bir savaşın eşiğine geldiği, Türkiye'nin ölüm kalımını oynamak zorunda kaldığı devrelerde bu tehlikeyi yaratan meseleler açıkça tartışılmak durumundadır. Sosyalistler NATO'nun yarattığı tehlikeyi Türk halkına anlatacaklardır. Bu çabayı ciddiyetle en ufak ilgisi olmayan safsatalarla önlemek mümkün değildir. Söz konusu olan bir ulusun hayatı, hepimizin hayatıdır.

Kurtuluş Savaşımız sırasında kesin zafere yönelen irili ufaklı başarılarımızın, bağımsızlıklarına susamış ülkeler tarafından içtenlik ve çoşkunlukla kutlanmasının, kahraman savaşçılarımıza ve savaşın bütün ağırlığını omuzlarında taşıyan vefalı halkımıza nasıl umut ve savaş gücü verdiğini unutmuş olamayız. Kurtuluş Savaşımıza içte ve dışta dudak bükenlerin, büyük direncimize gölge düşürmek isteyenlerin bu iğrenç uğraşlarıyla vatanseverlerimizi nasıl tedirgin ettiklerini hatırlamalıyız. Şimdi kahraman Vietnam halkının büyük sabır, acı, kan pahasına kazandığı zaferine karşı takılınan tavır da budur. Çünkü Amerikan emperyalizmi Vietnam'da kesin bir yenilgiye uğrarsa, dünyanın öbür yanlarında, Latin Amerika'da, Endonezya'da, Afrika'da ve Türkiye'de de yenilecek ve **«mazlum uluslar, zalimlere»** galebe çalacaktır. Emperyalizm ve onun hizmetlileri işte bu yüzden yenilgiyi bütün güçlerini seferber ederek halklardan gizlemek istemektedirler.

Vietnam'ın sarı benizli, soylu ve yürekli insanlarının savaşı bizim savaşımızdır. Ona sahip çıkmalıyız. Dünya uluslarının ezici çoğunluğu Vietnam savaşçılarının Amerikan emperyalizmine karşı sürdürdüğü haklı savaşın saflarında şerefli yerlerini almışlardır. Dünyanın özgürlükten, bağımsızlıktan yana olan milyonlarca genci Doğu'dan Batı'ya emperyalizmin bu hunhar saldırısına bayrak açmışlardır. Vietnam savaşçılarının yarasına merhem olmak için limanlardan gemiler kalkmaktadır. Barışa yönelen çabalar gün geçtikçe ağırlıklarını daha güçle duyurmaktadır

Türk halkı tezelden, elele, omuz omuza, güçbirliğiyle bu onurlu kervana katılmalıdır. Bu Türkiye insanının, gençliğin, Mustafa Kemal'e ve onun savaşçılarına mutlaka ödemek zorunda oldukları en şerefli borçtur.

Zekeriya Sertel'in hatıraları

Atatürk ve İ… ile nasıl karşıl…

Amerika'da Columbia Üniversitesinde gazetecilik öğrenimi gördükten sonra, 1923 yılında yurda dönen ve Ankara'ya yerleşen M. Zekeriya Sertel, Matbuat Umum Müdürlüğüne (Basın - Yayın Genel Müdürlüğü) atanmıştır. Yazar, anılarının aşağıya aldığımız bölümünde o günlerin Atatürk'ünü, İnönü'sünü anlatmaktadır.

–3–

Matbuat Umum Müdürlüğü görevine başlamamdan bir iki ay sonra, bir akşamüstü, İsmet Paşa, telefonla beni aradı ve bir yere ayrılmamamı, işler bittikten sonra Çankaya'ya, Atatürk'ün yanına gideceğimizi söyledi. İsmet Paşa, Dışişleri Bakanı'ydı. Matbuat Umum Müdürlüğü de Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olduğu için, İsmet Paşa benim âmirimdi.

Çankaya'ya gitme haberi beni çok sevindirdi. **«Çankaya'ya gideceğiz»** demek, **«Atatürk'e gideceğiz»** demekti. İsmet Paşa, bu görüşmenin nedenini söylememişti. Beni neden Atatürk'e tanıtmak istiyordu? Kendi kendime nedenini araştırdım, bulamadım. Fakat hangi nedenle olursa olsun, hayâlimde büyüttüğüm Mustafa Kemal'i ilk kez yakından görüp tanıyacaktım. Amerika'dayken basına onun hakkında epeyce yazı yazmış ve yaptıklarını övmüştüm. Şimdi memleketin kurtarıcısıyla karşılaşacaktım.

Akşamüstü bütün memurlar işlerini bitirip evlerine gittiler. Ben yalnız kaldım. İsmet Paşa'dan telefon bekliyordum. Bir koltuğa oturdum ve hayâle daldım. Mustafa Kemal, dâvâsının askerî aşamasını büyük bir başarıyla bitirmiş, vatanın bağımsızlığını sağlamıştı. Şimdi yeni bir savaşa, siyasal ve ekonomik bir savaşa başlamak üzereydi. Halifeliği ve padişahlığı ortadan kaldırarak, yerine modern ve laik bir devlet kurmak, savaştan yorgun ve perişan çıkan memleketi kalkındırmak, binbir fedakârlıkla Kurtuluş Savaşını yapmış olan fakir milleti, çağımız uygarlığına kavuşturmak gibi önemli işler onu bekliyordu. Bunu yalnız O yapabilirdi ve O yapacaktı.

Fakat o günlerde Ankara'da gördüğüm manzara, cesaret verici değildi. Büyük Millet Meclisi'nde yobazlar ve gericiler kuvvetliydiler. Meclis'in içinde ve dışında halife ve padişahtan yana olanlar seslerini yükseltmeye başlamışlardı. Atatürk'ün etrafında bulunan Karabekir'ler, Ali Fuat Paşa'lar (Cebesoy), Kâzım Özalp'lar ve başkaları, Kurtuluş Savaşı'nda onunla beraberdiler. Fakat memleketin siyasal, ekonomik ve sosyal kalkınmasında onlara güvenilemezdi. Bunlar Atatürk'ün o günlerdeki plânlarını paylaşacak seviyede değillerdi. Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu'nu tasfiye ettikten sonra yepyeni bir millet ve yepyeni bir devlet kuracaktı. Yanındakilerin çoğu, bunu anlayamazlardı. Fakat ortada bu iş için hazırlanmış ve yetişmiş bir kadro da yoktu. O halde Atatürk, yeni savaşını kimlerle yapacaktı?

Ben bu hayâl ile yuvarlanıp giderken, telefon çaldı. İsmet Paşa beni Dışişleri Bakanlığı'na çağırıyordu. Bakanlıkta İsmet Paşa'yı beni bekler buldum. Kapıda savaştan kalmış hantal bir otomobil bekliyordu. Âmirim olarak İsmet Paşa'yı birkaç kez görmüştüm. En çok dikkatimi çeken şey, o vakitki **«abulabut»** giyinişiydi. Bir türlü sivil kıyafete kendini alıştıramıyordu. Pantolonu ütüsüz, üstübaşı itinasızdı. Kalpağı kulaklarına iniyordu. Fakat babacan bir hâli vardı. İnsanda derhal güven uyandırıyordu.

İsmet Paşa yolda uzun süre ağzını açmadı. Şehirden çıktıktan biraz sona bana dönerek:

«— **Hâkimiyeti Milliye»** Gazetesi'ni nasıl buluyorsunuz? dedi.

Çankaya'ya niçin gittiğimizi o zaman anladım. **«Hâkimiyeti Milliye»** Gazetesi, Millî Kurtuluş Savaşı sırasında Atatürk tarafından kurulmuş bir taşra gazetesiydi. Bütün savaş boyunca Atatürk'ün fikirlerini yansıtmıştı. Fakat günün koşullarına göre, çok ilkel ve çok basit bir biçimde çıkıyordu. Okurları hemen hemen mebuslardan ibaretti. Ankara'nın dışında okuru yok gibiydi. Asıl Türk basını, İstanbul'da toplanmıştı. Ankara'da bile İstanbul gazeteleri, **«Hâkimiyeti Milliye»den** çok satılıyordu. Mustafa Kemal'in başlamaya hazırlandığı yeni savaşı yürütebilmek için kuvvetli bir gazeteye ihtiyaç vardı. Demek ki Çankaya'ya bunun için gidiyorduk.

İsmet Paşa'nın sorusuna şu karşılığı verdim:

— **«Hâkimiyeti Milliye»** adında bir gazete tanımıyorum, Paşam.

Amacım, **«Hâkimiyeti Milliye»**nin iyi çıkmadığını anlatmaktı. Fakat galiba bu cevap çok sert düştü ve Paşa'nın hoşuna gitmedi. Zira İsmet Paşa, yolda bir daha ağzını açmadı.

Köşke yaklaştıkça heyecanım artıyordu. Yollar karanlıktı. Otomobilin içinde de ışık yoktu. Biz, karanlıkta, bilinmeyen sihirli bir ülkeye gidiyor gibiydik. Şehirden hayli uzaklaşmış, bağları geçmiştik. Hayli de yükselmiştik. Nihayet otomobil büyükçe bir kapının önünde durdu. Kapıda süngülü nöbetçiler bekliyordu. Paşa'yı selâmladılar, içeri girdik. Ben, köşk deyince gerçekten büyük ve ağaçlık bir bahçe içinde büyük bir köşk göreceğimi sanıyordum. Halbuki küçük bir bahçe içinde kârgir, iki katlı, zevksiz bir bina ile karşılaştık. Eskiden Ankara eşrafından birinin evi olmalıydı. Mustafa Kemal, savaş sırasında kendisine bu köşkü seçmişti. Bir devlet başkanına, hele Mustafa Kemal gibi bir kumandan ve kahraman devlet adamına yakışır birşey değildi. Fakat o günlerin koşulları içinde Ankara'da bundan daha iyisini de bulmak mümkün değildi. Atatürk, bu köşkü bulana kadar uzun bir süre istasyonda vagonlar içinde yatmıştı.

Atatürk, gri bir elbise giymişti. Gayet vakur, ağırbaşlı bir görünüşü vardı. Konuşmaları dikkatle yönetiyordu. Bir **«yeni anayasa»** konusu görüşülüyordu. Özellikle devlet başkanının hak ve ödevleri üzerinde duruluyordu. Konuşulanları merakla uzaktan uzağa izlemeye çalışıyordum. En çok konuşan Seyit Bey'di. Amerika'dan yeni gelmiş olduğum için, bir iki kez Amerikan cumhurbaşkanının hak ve ödevlerini anlatmak hevesine kapıldım. Fakat bir türlü cesaret edemedim. Zaten Lâtife Hanım beni lâfa tutuyor, konuşmaları iyi izlememe fırsat vermiyordu.

O vakitler ortalıkta hilâfetin kaldırılacağı, cumhuriyet ilân edileceği yolunda bir takım söylentiler dolaşıyordu. Fakat hiç kimse işin gerçeğini, Mustafa Kemal'in ne düşündüğünü açıkça bilmiyordu. Anayasa görüşmeleri gizli yapılıyordu. Dışarda söylenenler, bir tahminden ibaretti. Fakat İstanbul basını yapılacak değişikliğin kokusunu almış, Ankara'ya hücuma başlamıştı. Özellikle Hüseyin Cahit, hilâfetin kaldırılarak diktatörlüğe gidileceğini iddia ediyordu. Eski Hamidiye zırhlısı kahramanı Rauf Bey de (Orbay) hilâfetçiler tarafına geçmişti. Böylece Millî Kurtuluş Savaşını yapanlar arasında da ikilik baş lamıştı. Hazırlanmakta olan anayasa, cumhuriyet esasına dayanacaktı.

Bu konuşma bir saat kadar sürdü. Sonra beni yanlarına çağırdılar. İsmet Paşa, **«Yeni Matbuat Umum Müdürümüz»** diye beni tanıtırken, **«Hâkimiyeti Milliye»** adında bir gazete tanımadığımı da eklemekten geri kalmadı. Mustafa Kemal hiç duymamış gibi kayıtsız göründü. Bu konuyu görüşmek üzere ertesi akşam için belli başlı aydınların da katılacağı bir toplantı tertiplenmesini emretti, bize de izin verdi.

Anlaşılan Mustafa Kemal'i kızdırmıştım. Çünkü biz Lâtife Hanım'la konuşurken o bizi yangözle izliyordu. Benim elimde bir tesbih vardı. Mustafa Kemal'in gözü ikidebir bu tesbihe takılıyordu. Demek benim lâubâlice sayılabilecek olan bu hareketim onu rahatsız etmişti.

Ertesi akşam köşke geldiğimiz zaman, memleketin bellibaşlı bütün gazeteci, yazar ve ediplerini orada bulduk. Bütün bu aydınlar savaş boyunca Mustafa Kemal'in yanında çalışmış kimselerdi. Yalnız Halide Edip aralarında yoktu. Bu aydınlar zamanla Mustafa Kemal'in huyunu, âdetlerini, çalışma yöntemlerini öğrenmişlerdi. Nasıl davranacaklarını biliyorlardı. Ben ise, birşey bilmiyordum. Atatürk'ün meclisinde ilk kez hazır bulunuyordum.

Salonda toplandık. Mustafa Kemal toplantıya başkanlık ediyordu. Toplantıyı açmasıyla kapaması bir oldu. **«Hâkimiyeti Milliye»** gazetesinin iyileştirilmesi bahis konusuydu. Fakat yararlı bir biçimde konuşabilmek için küçük bir proje hazırlanmasını istedi ve bu projeyi hemen hazırlamak üzere üç kişilik bir komisyonun kurulmasını önerdi. Falih Rıfkı (Atay), Hakkı Tarık (Us) ve ben bu komisyona seçildik. Bunun üzerine toplantıya ara verildi. Misafirler dışarıdaki aralıkta hazırlanan büfeye dâvet edildiler. Onlar büfede yeyip içerlerken biz de bir köşeye çekilip **«Hâkimiyeti Milliye»** gazetesine verilmesi gereken biçim üzerinde bir proje taslağı hazırladık. Ayaküstü yapılan bu iş, pek ciddî sayılamazdı. Projeyi basit bir kâğıt üzerine kurşunkalemle yazmıştık. Bu projede şunları öneriyorduk:

«Hâkimiyeti Milliye» yi bir taşra gazetesi olmaktan çıkarıp bir millî gazete hâline getirmek gerektir.. Gazete, memleketin her tarafında satılmalı ve aranıp okunmalıdır. Bunun için de gazetenin başına bu işten anlar, değerli biri getirilmeli, ayrıca kuvvetli bir yazı kurulu kurulmalıdır. Gazetenin İstanbul gazeteleriyle rekabet edebilecek biçimde ıslah edilmesi lâzımdır. Yazıları, haberleri ona göre hazırlanmalıdır. Ayrıca en modern araçlarla donatılmış bir basımevi kurulmalıdır. Bütün bunları gerçekleştirebilmek için, binasından başlayarak her şeyi yeniden yapmalı ve ortaya canlı, hareketli bir gazete çıkarılmalıdır.

Bir saat sonra tekrar toplanıldı ve Falih Rıfkı, hazırladığımız projeyi Mustafa Kemal'e verdi. Ansızın Mustafa Kemal'in yüzü değişti, kaşları çatıldı, kendisine sunulan kâğıdı parça parça yırtıp attı ve sonra Falih'e dönerek:

— **Sizler galiba nerede bulunduğunuzu ve kime hitap ettiğinizi unuttunuz,** dedi.

Herkes şaşırmıştı. Toplantı normal başlamıyordu. Mustafa Kemal söze devam etti:

— **Ben zaten «Hâkimiyeti Milliye»nin ıslahı için yapılacak şeyi düşündüm ve buldum. Bu işi Recep Beyefendiye vereceğim.**

Recep Bey (Peker), Atatürk'ün askerlik arkadaşı, eski bir komutandı.

Mustafa Kemal kararını bildirir bildirmez, güya oy alıyormuş gibi, birer birer sormaya başladı:

— **Siz ne buyuruyorsunuz Yakup Kadri Beyefendi?**

— **Pek münasip Paşam...**

— **Ne buyurulur Ahmet Beyefendi?**

—**Çok doğru düşünmüşsünüz Paşam...**

İnönü

...aştım?

Atatürk ve İnönü millî mücadeleden sonra bir yurt gezisine çıkarlarken...

— **Fikri âliniz Ruşen Eşref Beyefendi?**

— **İsabet buyurmuşsunuz Paşam...**

Karşımda oturanlar, memleketin kalburüstü edipleri, fikir adamları ve aydınlarıydı. Mustafa Kemal'in üstün kişiliği karşısında hepsinin dili tutulmuştu. Düşünemez olmuşlardı. Ya da fikirlerine uysa da uymasa da, böyle cevap vermeyi daha uygun buluyorlardı. Fakat düşünüyordum ki, bunlar gerçek aydın kimselerse, fikirlerini açıkça söylemekten çekinmemeleri gerekirdi. Aydının en ayırıcı niteliği, fikre, fakat herkesten önce kendi fikrine saygı göstermesiydi.

Herkes birbiri ardından **«Evet Paşam, doğru Paşam»** dedikçe ben şaşırıyor ve sinirleniyordum. Hattâ bir dereceye kadar iğreniyordum. Kendi kendime, **«İşte diktatör böyle yetişir»** diyordum. Zaten bütün diktatörleri etrafındaki dalkavukları yetiştirmiş değil midir?

Kafam bu duygu ve düşüncelerle çalkanırken sıra bana geldi. Kulaklarımda Mustafa Kemal'in sesi çınladı:

— **Ne buyurulur Matbuat Umum Müdürü Beyefendi?**

Birdenbire ayıldım:

— **Olamaz Paşam...** diye cevap verince gözler hayretle önce bana, sonra Mustafa Kemal'e çevrildi. Bu, beklenmiyen bir cevaptı. Mustafa Kemal böyle bir cevaba alışmamıştı. Sert bakışlarını bana dikti ve:

— **Neden?** dedi.

— **Recep Beyefendiyi tanımıyorum Paşam**, dedim. **Çok değerli bir asker olduğunu duyuyorum. O kadar... Fakat gazetecilik, ayrı bilgi isteyen bir uzmanlık işidir. Ben nasıl iyi bir komutan olamazsam, Recep Beyefendi de bu işi başaramaz sanırım.**

Bu cevap, ortalığı büsbütün karıştırdı. Mustafa Kemal'in nasıl bir tavır takınacağını herkes merak ediyor, ona bakıyordu. Mustafa Kemal bir şey söylemedi, sâdece konuşmayı burada kesti ve oturuma son verdi. Dağıldık. Köşkten Tevfik Rüştü (Aras) ile birlikte çıktık. Otomobilde bana hayretini söylemekten kendini alamadı:

— **Ne yaptın Zekeriya, dedi.**

— **Ne yaptım**, dedim.

— **Canım, Mustafa Kemal'e böyle cevap verilebilir mi?**

— **Ya ne yapmalıydım?**

— **Efendim, sen daha yenisin. Burasını bilmiyorsun. Mustafa Kemal'i tanımıyorsun. O bizleri bu akşam fikirlerimizi almak için toplamış değildir. O, kararını önceden vermiştir. Bizi toplaması bir şekilden ibarettir.**

Bu defa da ben şaştım. Mademki başkalarının fikrine ihtiyacı yoktu, o halde bu toplantıya ne lüzum vardı? Fakat sonraları öğrendim ki, bu, Mustafa Kemal'in çalışma usulüdür. Herhangi bir konuda o işin uzmanlarını akşam sofrasında topluyor, onları dinliyor, ama kararı kendisi veriyordu.

Ertesi gün o oturumda bulunanların hemen hepsi Matbuat Müdürlüğüne uğrayarak benim hatâ ettiğimi hatırlattılar. Demek ki, Ankara'nın geleneklerine uyamamıştım. Fakat benim aklım bunu bir türlü almıyordu.

Mustafa Kemal ile bu ilk çatışmam oldu.

Çok geçmedi, hazırlandığını gördüğüm Anayasa projesi **Meclis'e geldi ve 29 Ekim 1923'te** geceyarısı top sesleriyle uyandık. Cumhuriyet ilân edilmişti. Mustafa Kemal, Cumhurbaşkanı olmuştu.

Ben, Matbuat Müdürlüğü görevime devam ediyordum. Fakat İstanbul basınının sesi, gündengüne yükseliyor ve Ankara'yı rahatsız ediyordu. İstanbul'da çıkan **«Tasviri Efkâr»** gazetesinde Velit Ebüzziya, hilâfetin baş avukatı kesilmişti. Hilâfeti kaldırmakla bütün islâm âlemi üstündeki nüfuzumuzu kaybedeceğimizi iddia ediyordu. Hilâfetin Türkiye için manevî bir kuvvet olduğunu, bu kuvveti elden bırakmanın bir aptallık, hattâ bir hiyanet olduğunu söylüyordu. Oysa hilâfet kurumu, çoktan rolünü ve nüfuzunu kaybetmişti. İslâm ülkelerinde hiç etkisi kalmamıştı. Dünya ve Türkiye, din devleti düzeninden çoktan çıkmıştı. Küçük büyük bütün islâm milletleri, millî kurtuluş dâvasına başlamışlardı. Hilâfetle hiçbir bağları kalmamıştı. Fakat gericilerin bunu görmesi mümkün değildi. Rauf Orbay gibi Millî Kurtuluş Savaşına katılarak Mustafa Kemal yanında çalışmış hilâfetçiler bile Cumhuriyet ilânını hazmedememişlerdi. **«Tanin»** Gazetesi'nde Hüseyin Cahit Yalçın bile, o vakit Mustafa Kemal'e karşı gelmiş olmak için, hilâfet lehinde yazılar yazmıştı. Onun da düşüncesi başkaydı. Hüseyin Cahit, eski İttihatçıydı. Bütün İttihatçılar gibi, Mustafa Kemal'in başarısını çekemiyordu. Onu halk gözünde küçük düşürmek için Ankara'ya durmadan hücum ediyordu. En büyük iddiası, Mustafa Kemal'in Ankara'da bir askerî diktatörlük kurması ihtimali idi. Öteki gazeteler, Velit Ebuzziya ve Hüseyin Cahit gibi açıktan açığa hilâfet taraftarı görünmemeye çalışıyorlardı. **Fakat Ankara'ya karşı cephe almışlardı. Hiç kimse cumhuriyeti savunmuyordu.**

Ahmet Emin (Yalman), **«Vatan»** Gazetesi'nde imâlı yazılarla Mustafa Kemal'in diktatörlük kurmak istediğini anlatmaya çalışıyordu.

Bu devamlı yayımlar, özellikle İsmet Paşa'yı sinirlendiriyordu. Bir gün beni yanına çağırdı, İstanbul basınının hücumlarını durdurmak için ne yapılabileceğini sordu. **Haftada ya da ayda bir basın konferansı düzenleyerek basının aydınlatılmasını salık verdim. Amerika Cumhurbaşkanı'nın her hafta böyle bir basın toplantısı yapıp gazetecileri aydınlattığını anlattım.** Washington'da yapılan bu haftalık basın konferanslarında güdülen usul hakkında bilgi verdim.

Bu fikir, ilk bakışta İsmet Paşa'ya çekici göründü. Fakat sonra düşündü, düşündü ve dedi ki:

— **Ya buna bakmıyarak gazeteciler hücuma devam ederlerse, ya gizliliğe uymazlarsa, ya söylediklerimi yanlış verirlerse?**

Paşa bu sözlerle endişesini belirtti ve basın konferansı **fikrine yanaşmadı. Çünkü basın hürriyetine alışamamıştı. İlk aklına gelen, basını aydınlatmak değil, emirle susturmaktı.**

Aradan birkaç hafta geçti. Başta Hüseyin Cahit olmak üzere, İstanbul basını, bu kez hükümet tarafından basına bir sansür konmak üzere olduğu dedikodusunu ortaya attı. Bu iddialarını o derece ileri götürdüler ki, akşama sabaha sansür ilân edileceği inancı uyandı. Böylece diktatörlüğe gidildiği söylentileri de kuvvetlenmiş oluyordu.

Bu dedikoduları susturmuş olmak için Matbuat Umum Müdürlüğü adına bir bildiri yayınladım. Hükümetin böyle bir düşüncesi olmadığını, basın hürriyetini sınırlamak için hiçbir şey düşünülmediğini gördüm. Fikrimce bu basını yatıştırmak için en etkili yoldu.

Ertesi sabah erkenden İçişleri Bakanı Ferit Bey beni makamına çağırdı. Ferit Bey'i eskiden tanıyordum. Mütareke döneminde İstanbul'da işgal kuvvetlerine karşı beraber savaşmıştık. Odasına girince beni karşısına oturttu.

— **Sen gene ne yapmışsın Zekeriya**, dedi.

Hayretle:

— **Ne yapmışım**, dedim.

— **Hükümetin basına sansür koymayı düşünmediği hakkında bir bildiri yayınlamışsın.**

— **Yayınladım**, dedim. **Yanlış mı? Hükümetin böyle bir fikri var mı?**

— **Belki var...**

— **Ha... O halde basına sansür koymak isteyen bir hükümette ben çalışamam**, dedim ve çıktım.

İstifa etmek üzere Müdürlüğe döndüm. Arkadaşlar, **«Acele etme, bekle»** dediler. **«Sen işten kaçar görünme, onlar sana lüzum olmadığını söylesinler.»** Öyle yaptım. Fakat çok beklemedim. İki gün sonra görevden affedildiğim bildirildi.

Benden sonra gerçekten basına sansür kondu, baskı arttırıldı, basın hürriyetinden eser kalmadı. Hilâfet propagandasını durdurmak için bundan başka çare bulamamışlardı.

Artık Ankara'da yapacak işim kalmamıştı. İstanbul'a dönüp kendi başıma çalışmaya karar verdim. Hareketimden bir gün önce Yunus Nâdi Bey beni evine dâvet etti. Uzun zaman Atatürk'ün İçişleri Bakanı olan Şükrü Kaya da yanındaydı. Şükrü Kaya'yı çok eskiden tanıyordum. Yunus Nâdi, İstanbul'da gündelik bir gazete çıkarmayı düşündüğünü, beraber çalışmayı isteyip istemediğimi sordu.

— **Görüyorsunuz**, dedi, **ortalıkta bir hilâfet propagandası var. Biz buna karşı cumhuriyet rejimini savunmak durumundayız. Cumhuriyeti halka sevdirmek ve maletmek görevi bize düşüyor. Fakat ben burasını bırakıp İstanbul'a gidemiyorum. İstanbul'da bu gazeteyi beraber çıkarmamıza razı mısın?**

Bu teklif hoşuma gitti. Çünkü benim de hedefim gündelik bir gazete çıkarmaktı. Önüme bir fırsat çıkmıştı. Yunus Nâdi, Nebizade Hamdi ve ben biraraya gelerek bir şirket kurduk. Onbiner lira sermaye koyduk. Gazeteyi hazırlayıp çıkarmak görevi bana verildi. Gazetenin adı **«Cumhuriyet»** olacaktı. Sevinçle İstanbul'a döndüm ve vazifeye başladım.

Gelecek yazı :

İdamdan kurtuluş ve sürgünde geçen günler.

DÜNYADA YEDİ GÜN

Halûk TANSUG

— İşte, burası da bizim memleket!

Amerika savunmaya çekiliyor...

Son gelen haberler Batı Bloku «süper lideri» Amerika'nın, Vietnam'da gittikçe kötü şartlara sürüklendiğini gösteriyor.

Vietnam'daki Amerikan istilâ orduları kumandanı general Westmoreland, «savunma hatlarına çekildiklerini, resmen kabullenmiştir. Amerikan Başkumandanlığı, basın haberleri üzerine sansür koydurmuştur. Ancak daha büyük askeri takviyelerin Vietnam'a gönderilmesi halinde, General Westmoreland'ın taarruzi hareketlere girişebileceği resmen belirtilmiştir.

Oysa, Vietnam, dünya çapı Batı ve Doğu ideoloji savaşında çok hudutlu bir alandır. Batı Bloku «süper lideri»nin, en avantajlı sayıldığı bir bölgedir.

Dolayısıyla eğer en avantajlı sayıldığı Vietnam'da, Amerika içinden çıkılmaz şartlara sürüklenirse; acaba, o derece avantajlı görülmediği diğer bölgelerde (meselâ Orta Doğu'da, Afrika'da, Güney Amerika'da Kore'de, diğer Güneydoğu Asya kısımlarında) Washington idarecilerini ne gibi sürprizler beklemektedir?

İşte, günün konusu, bu sualde şekilleniyor. Batı Avrupa ülkeleri dahil, dünya milletleri, aynı sualin pratik sonuçlarını merakla izliyorlar. Ve tüm dünya kamuoyu, aynı açıdan Vietnam olaylarını kıymetlendirmeye çalışıyor.

Vietnam'daki Batı Avrupa'lı gazetecilerin en son verdikleri haberlere göre, Amerika açısından, askeri durum şudur:

1) Vietnam milliyetçilerinin taarruzları, Amerikan istihbaratı servislerince beklenenden tamamiyle başka karaktere bürünmüştür. Dolayısıyla, Amerikan Başkomutanlığı, «bir sürprizle karşı karşıya»dır. Harbin yüzü değişmiştir.

2) Amerikan birlikleri, daha ziyade Güney Vietnam'ın Kuzey kısmında, Ke San'dan Da Nang'a kadar uzayan müstahkem mevkilere sığınmışlardır. Bir de Saygon bölgesinde, toplanmaktadırlar. Hava hücumları dahi, aynı «savunma bölgeleri»ni desteklemektedir. Başka deyimle, çok geniş ve çok önemli Delta Bölgesi, boşalmış haldedir.

3) Adetleri nisbeten hudutlu Amerikan «savunma noktaları» dışında, Güney Vietnam'ın tümü, milliyetçilerin idaresine geçmiştir. Amerikalıların (dolayısıyla Saygon kukla idaresinin) halk kütleleriyle teması kalmamıştır.

4) Şaşkına dönmüş ve kütlelerle irtibatı kaybetmiş Amerikan komutanlığının, paralel şekilde, istihbaratı sıfıra düşmüştür. Gelecek gelişmeleri tahmin bir kenara, gündelik olayları izlemek dahi, Westmoreland için imkânsızlaşmıştır.

5) Amerikalıların en güvendikleri Güney Vietnam'lı idareciler (hattâ kumandanlar ve birlikler), milliyetçilere katılmaktadırlar.

6) Milliyetçi askerlerin halka çok dürüst hareket etmeleri, aksine Amerikalıların çok hunhar davranışları, kütleleri Amerika aleyhine ayaklandıran unsurlardandır.

7) Artık Güney Vietnam'da her şey milliyetçiler için mümkün görülmektedir. Hattâ, Saygon'un düşmesi dahi, kimseyi şaşırtmayacaktır.

İşte, en avantajlı sayıldığı Vietnam'da bile, Batı Bloku «süper lideri»nin içinde bulunduğu durum...

● Wilson, insanlık dışı bir kararla renkli İngiliz vatandaşlarını adaya sokmuyor.

Vietnam gürültüsü Batı'nın lider ülkelerinden birinde gelişmeye başlamış, son derece tipik bir olayı bastırıyor; gözden kaçırıyor.

Bahis konusu olay İngiltere'de yer almaktadır. Londra hükümetinin, beyaz vatandaşlarıyla «renkli» vatandaşları arasında nasıl bir fark gözettiğini, alenen ortaya çıkarmaktadır.

Meselâ, şu:

Afrika'da yaşayan İngiliz vatandaşı ve İngiliz pasaportu sahibi Asyalıları, yani beyaz ırktan olmayan İngiliz'leri Londra Hükümeti, İngiltere'ye artık sokmayacağını ilân etmiştir.

Oysa, hukuken katıksız İngiliz sayılan, sadece renkleri beyaz olmayan bu Asyalıların, çoğunlukla Hint'li, Pakistan'lı, Malaya'lı, Birmanya'lı, Seylan'lı İngiliz vatandaşlarının İngiltere'den başka gidebilecekleri ülke de yoktur. Çünkü, Kenya gibi Afrika ülkeleri, yabancı pasaport taşıyan kimseleri hudut dışına çıkarmaktadır. Hudut dışı olunan bu Asya ırkından İngilizleri, Asya ülkeleri haklı olarak kabul etmemektedirler.

Kısaca, doğuştan İngiliz vatandaşı olan bir insan, sırf Asya'lı ırktan gelişi sebebiyle resmî vatanına giremeyecektir.

Sosyalist geçinen, dolayısıyla hiçbir ırk, din, milliyet farkı gözetmemesi gereken İşçi Partisi lideri ve İngiliz Başbakanı

WİLSON
— Sahte sosyalist! —

Harold Wilson, kendi vatandaşları arasında böylesine ırk farkları yaratıyor. Rengi beyaz olmayan İngiliz'leri, İngiltere'ye sokmuyor. Sebep olarak da, İngiltere'deki mesken buhranını, işsizliği, ve daha bir takım zorlukları ileri sürüyor.

Son kararlarından da anlaşılıyor ki, Wilson'un Sosyalistliği düzmecedir. İşçi Partisi lideri, aslında, kapitalist ortamın şartlarına ayak uydurmaktadır.

Zaten, Wilson'un Vietnam politikası, düzmece sosyalist'liğini daha önceden ortaya vurmuş; İngiliz Başbakanının, Amerika dümen suyunda kulaç atan, basit bir kukla olduğunu açıklamıştır.

Böylesine düzmece sosyalistden, ancak böylesine kararlar çıkar.

Vietkong nedir?

Ünlü düşünür Bertrand Russell'ın **«Vietnam için Nurenberg»** adını taşıyan kitabında yer alan bir dipnotu, Vietnam'da patlak veren son olaylarla apayrı bir boyut kazandı. Russell, söz konusu dipnotunda şunları söylüyor:

«Birleşik Devletler, gerilla hareketini gözden düşürmek amacıyla Kurtuluş Cephesi savaşlarına «Komünist Vietnamlı» anlamına gelen «Vietkong» adını verdiler. Oysa, Güney Vietnam'da kendisini bu isimle anan hiçbir topluluk mevcut değildir. Gerillacılara bu adı verenler, çok önemli bir noktayı hesaba katmadılar. Birleşik Devletler'de komünist sözcüğünün kamuoyunda tedirginlik yarattığı ve herhangi bir hareketin kötülenmesine yettiğini düşünerek bu yolu seçenler, neden sonra bu sözcüğün başka yerlerde «kötülemek» amacıyla kullanılamıyacağını anlamakta gecikmediler. İşin eğlenceli yanı, büyük bir çam devirdiğinin farkına varan Birleşik Devletler'in bu durumu kurtarmak için Kurtuluş Cephesi'ne yeni bir isim aramaya koyulmasıdır. 5 Haziran 1962 tarihli New York Times'e göre, CIA, Vietkong gerillacılarına yeni bir isim bulunması için yarışma açmış ve Vietnam köylülerinin tiksintilerini ifade etmekte kullandıkları en «uygun» kelimeyi bulana bir de yüklü para ödülü adamıştır.

Güney Vietnam'da bu niteliğe uygun sadece iki kelime mevcuttur:

Fransız ve Amerikalı!»

Türk sosyalistlerinin başucu kitabı çıktı

Mehmet Ali Aybar

Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm

668 sayfa 20 lira

Gerçek Yayınevi — P.K. 655 — İstanbul

ViETNAM'IN BÜYÜK LiDERi HO Şi MiNH

Ulusların kaderini değiştiren büyük devrimcilerin hayatına eğilenler, genellikle şu ortak yargıda birleşirler: Devrimci düşünce ve eylemin birlikte sürdürülmesi...

Güneydoğu Asya'da emperyalizmle 25 yıldır aralıksız savaşan ve bugün dünyanın en güçlü savaş makinasını seferber ederek tarihin en hunhar sömürge savaşını sürdüren Birleşik Amerika karşısında bütün mazlum uluslar adına bağımsızlık savaşı veren onurlu Vietnam ulusunun hayatını, harikulâde direncini, bir büyük halk liderinin hayatından ayırmak mümkün değildir. Dostlarının olduğu gibi, düşmanlarının da saygısını kazanan, mütevazi, Asya adamına özgü bilgeliği, bükülmez kişiliği ve şaşırtıcı sabrı ile ulusunun büyük sevgi ve güvenine mazhar olan, bu yüzden de, halkı tarafından içten bir sevginin tezahürü olarak, BAC (Amca) diye anılan bu devrimcinin adı, HO Şİ MİNH'dir.

Bir halk liderinin hamuru

Jean Lactoure, HO'nun devrimci hayatını yansıtan ünlü eserinde bu büyük halk liderini şöyle anlatıyor: **«Bu tür bir insanın hamurunda, sayısız deney, sınav, hor ve hakir görülen geri kalmış tarımsal bir toplumun ortamında geçen acı çocukluk yıllarının güç çıraklığı, savaş sonrasında kardeş ve trajik Paris'in keşfi, Ekim devriminin yapıcılarını, eski ve yeni devrimcileri tanımış olmak, uzun sürgün yılları, hapis, açlık, yüksek yaylâlarda gerillacılık bulunması gerekir...»**

Ho'yu, yukarda da işaret edildiği gibi, Vietnam'ın ulusal gerçeğinden ayırmak mümkün değildir. Yarım asırdır sömürgeciliğe başkaldırmanın bayrağını taşıyan bu devrimci, Vietnam geleneğinin ve hayat türünün en tipik bölgelerinden biri olan NGE-TİNH'de doğmuştur. Bir köylü ailesidendir. Gençlik yıllarında Konfiçyüs'çü aydınların Fransız işgaline kahramanca başkaldırmalarının sonuna tanık olmuştur. Fransız devrimcileriyle ilk karşılaşması 1920'de Fransız Komünist Partisi'nin doğduğu ünlü TOURS Kongresi sırasına rastlamaktadır. Ho, o günlerde bir çok devrimci Fransız gazetesinde çalışmıştır. Diğer taraftan Ho, Çin devrim eleneğine de sıkı sıkıya bağlıdır. Çin ve Sovyet Komünist partilerinin Sun Yat-Sen'in Kamin-tang'ını destekledikleri sıralarda, yani 1925'lerde, Kanton'da Borodin'in çalışma arkadaşları arasındadır. Çin - Japon savaşı sırasında ise, Çin gerillacılarıyla birlikte Yenan'dadır.

Esareti kabul etmektense...

1945'te, Merkez Komitesinin Japonlara karşı genel ayaklanma kararının ertelenmesinde Ho'nun devrimci deneyinin rolü büyük olmuştur. Gerçekten de Ho, o sıralarda halk kitlelerinin Japon baskısına karşı ayaklanmak için henüz gerektiği gibi «hazır» olmadığını ve uygun zamanın henüz gelmediğini savunmuş ve Merkez Komitesini kararından vazgeçirmiştir. Olayları büyük bir soğukkanlılıkla ve sağlıklı bir biçimde değerlendirmesini bilen Ho, aynı şekilde, bu kez Giap'la birlikte, 1946 Mayısında, Hanoi halkını, saatlarca süren bir açık hava toplantısında Fransızlarla yapılan ve ülkenin ancak «yarısının» durumunu çözümleyen anlaşmaya ikna etmeyi de başarmıştır. Ho'nun, basit fakat olayların bütün boyutlarıyla anlaşılmasına yönelen köylü duyarlığının en önde gelen örneklerinden birini de ünlü belge filimcisi Joris İvens'in Vietnam üzerine yaptığı bir filim vermektedir. Filmin bir sahnesinde Ho, Güney'de batağa saplanan Amerikalının bu durumdan kurtulmak için Kuzey'e saldırmasını, arka ayaklarını kapana kıstıran, kurtulmak amacıyla çırpındıkça ön ayaklarını da kapana kaptıran tilkinin hikâyesine benzetmektedir. Bugün

Ho Şİ Minh, gençlik yıllarında Fransız Komünist Partisi'nin Tours Kongresi'nde konuşuyor.

olayların vardığı yeri sağlıklı bir biçimde tespit etmek imkânına sahip olanlar Ho'nun tilki hikâyesine hak vermeden edemiyeceklerdir. Gerçekten de son olaylar Amerikanın Vietnam batağında, savaşı yayma ve şiddetlendirmeye yönelen her hareketlerinde daha da dibe kaydıklarını, kesinlikle doğrulamaktadır. Vietnam ulusunun tarihsel ve devrimci deneyi son derece zengindir. Vietnam ulusu bugün Amerikan emperyalizmine topyekûn karşı çıkmaktadır. Vietnam'ın müstevliye, saldırgana direnci, Louis Althusser'in deyişiyle, âdetâ, **«belirli»** nin de ötesinde, üstündedir. Bu direnç potansiyeli Vietnam ulusunun tarihsel deneyinde, hamurunda mevcuttur. Fransız kolonyalizminin Dien Bien Fu'da uğradığı müthiş bozgunda, Amerikan emperyalizminin son günlerde birbiri ardından yediği öldürücü darbelerde, bu tarihsel deneyin izlerine raslamak mümkündür. Amerikalı'lar bugün, Güney Vietnam'da, Fransız kolonyalizmine karşı yıllarca sürdürülen aktif bir direncin yanısıra, 1946 ile 1954 arasında **«silâhlı ayaklanma»** deneyinden geçmiş olan bir ulusla başetmek talihsizliğiyle karşı karşıyadırlar. Üstelik, Güney'in halkı Vietminh'in **«halk iktidarını»**, Fransız sömürgeciye karşı omuz omuza birlikte sürdürülen direncin getirdiği dayanışma bilicini, toprak reformunu, özgürlük ortamını unutmamıştır. İşte Amerika'nın bütün güç ve çabasına rağmen, Güney'de hiç beklemediği anda ve yerde taa üssünde canevinden yaralar almasının nedeni budur. Çünkü Vietnam halkı müstevliye karşı topyekûn ölüm kalım mücadelesi vermekte, bağımsızlığın, kurtuluşun yüzakı savaşını sürdürmektedir. Amerikan emperyalizmine, insanıyla, doğasıyla direnen Vietnam ulusuna çağrısında BAC HO şöyle demektedir: **«Esareti kabul etmektense herşeyi feda etmeliyiz. Kalkın ayağa, aziz vatanseverler. İleri. Kim olursanız olun, erkek, kadın, çocuk, yaşlı, genç, hangi dinden, milliyetten olursanız olun, Vietnamlı iseniz eğer, sömürgeciyle savaşmak vatanı kurtarmak için ayağa kalkınız. Tüfeği olanlar, tüfeğiyle dövüşsün. Süngüsü olanlar süngüsüyle dövüşsün. Ne tüfeği, ne de süngüsü olmayanlar küreklerle kazmalarla, sopalarla, dövüşsün. Sömürgeciye karşı sürdürülen kurtuluş savaşının kimse ne gerisinde, ne de dışında kalmasın.»**

Uyanış Mitingi

Artık gemi adamakıllı azıya alan faşizme karşı önceki pazar günü Taksim Alanı'nda gençlik kuruluşları tarafından «İkinci Uyanış Mitingi» yapıldı. Çeşitli sabotajlara rağmen binlerce İstanbul'lunun «Emekçinin sesi susturulamaz», «Fikirler kurşunla susturulamaz», «Türkiye'de taş devrini yaşatmak isteyenler Ankara'ya gitsin» gibi dövizlerle katıldığı mitingte başta İ.T.Ü.T.B., F.K.F. ve O.D.T.Ü.T.B. temsilcileri olmak üzere bütün konuşmacılar, TİP'e yöneltilen faşist saldırıları lânetleyerek anayasayı ve demokrasiyi sonuna kadar savunmaya azimli olduklarını açıkladılar. Mitingin muhteşem manzarası, faşizme karşı en susturucu cevabı teşkil ediyordu...

24 Şubat'ta başkentte düzenlenen Anayasa Mitingi'nde AP'lilerin kışkırttığı eli sopalı sağcılar gençlerin üzerine saldırmak cüretini kendilerinde bulur uşlar ve polisler tarafından da himaye, hattâ teşvik edilmişlerdir. Bu yüzden iki taraf arasında kanlı bir mücadele olmuş, 50'den fazla kişi yaralanmıştır. Mitingte tek konuşmayı yapan ODTÜ Talebe Birliği Başkanı Cengiz Haksever **«Eğer demokrasiye karşı Anayasa dışı saldırılar devam ederse, — ki bu demokrasinin sonu gelmiş demektir — ne sosyalistlerin, ne de diğer Anayasacı güçlerin eskiden beri izlenen yollarla mücadele etmesini kimse bekleyemez. Zorbalığa ve zulme karşı direnmek ulusların hakkıdır.»** demiştir.

TİP Lideri Aybar, yaptığı konuşmada «AP iktidarı Meclis'te suçüstü yakalanmıştır. Demokrasiye suikast hazırlamakla suçludur» dedikten sonra binlerce İstanbul'luya şöyle seslendi: «Örgütlenin. Uyanın. Elele verin. Güzel günler gelecektir. Her yerde emekçi halk uyanıyor. Yalan ve kaba kuvvet, halkın uyanık gücü karşısında yenilmeğe mahkûmdur.» Nitekim, Taksim Mitingi'nde yalan ve kaba kuvvet, bu güç karşısında yenik düşmüştü. Çıkarcı çevrelerin kışkırttığı ve içinde çember sakallı yobazların da bulunduğu bir kaç yüz kişilik faşist güruhu, ellerinde taşlar, sopalar, baltalar, tabancalar olduğu halde toplantıyı sabote etmeğe geldiler, kuduz köpekler gibi havladılar, fakat bu yekpare topluluk karşısında kuyruklarını bacaklarının arasına kıvırıp gitmek zorunda kaldılar..

Meclis'te ağır şekilde tecavüze uğrayan TİP milletvekilleri Çetin Altan ve Yunus Koçak da yaptıkları konuşmalarda, bütün bu zorbalıklara rağmen sinmeyeceklerini açıkladılar. Âşık İhsani'nin okuduğu «Korkuyorlar, korkacaklar korksunlar — Geliyoruz, geleceğiz, yakındır...» türküsü hep bir ağızdan tekrarlandı. Bu, emekçi halkın iktidara yürüyüşünün türküsü idi...

BÜYÜK İNDİRİM

Dar gelirli emekçiler, öğretmenler, memurlar, öğrenciler

ANT

Dergisi'ni

84

Kuruşa

Okuyabilirsiniz

Yüzde 33 oranındaki bu indirimden yararlanmak için ANT'a derhal abone olmanız kâfidir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

Sadece Şubat ve Mart aylarında uygulanacak olan özel abone tarifemiz şöyledir:

YILLIK : 44 Lira
6 AYLIK · 22 Lira
3 AYLIK · 11 Lira

Abone bedelini havale kâğıdının arkasına açık adresinizi ve mesleğinizi yazarak «ANT DERGİSİ — P.K. 934 — SİRKECİ — İSTANBUL» adresine gönderdiğiniz takdirde çıkacak ilk sayıdan itibaren ANT'ı 84 Kuruş'a okumanız mümkün olacaktır.

CİLTLERİNİZİ ALDINIZ MI ?

ANT'ın cilt kapakları ve ciltlerinin dağıtımına devam edilmektedir. İstanbul'da bulunan okurlarımız bizzat dergi idarehanesine gelerek cilt kapaklarını 15 lira, ciltleri ise 50 lira karşılığında alabilirler. Taşrada bulunan okurlarımız ise taleplerini bildirdikleri takdirde müracaat sırasına göre cilt kapakları 15 lira ciltler ise 50 lira ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir Ancak taşradaki okurlarımızın açık adresleriyle birlikte posta ve ambalâj masrafını karşılamak üzere her cilt kapağı için 3 lira ve her cilt için 5 liralık posta pulunu «ANT Dergisi — P.K. 934 — Sirkeci — İstanbul» adresine göndermeleri gerekmektedir.

Ellerinde ANT'ın ikinci cildine ait 26 dergilik kolleksiyonu bulunan okurlarımız da, bunları idarehanemize getirdikleri takdirde ciltleme masrafı ve yıpranma payı karşılığı da dahil olmak üzere 20 lira fark ödemeleri halinde ANT'ın ikinci cildine sahip olabilecekler ve ayrıca ciltleme külfetinden kurtulacaklardır.

Fidel Castro yeni bir cephe açıyor

FİDEL CASTRO — Evrene kucak açan devrimci —

● **Sovyet devrinin Lenin dönemi bir yana bırakılırsa, sosyalizm tarihinde ilk kez sosyalist bir ülke, Küba, devriminin onuncu yılında kendini bir «özgürlük ülkesi» diye ortaya atmış ve bu gerçek Batı Avrupalılar da dahil olmak üzere bütün dünya aydınları tarafından kabul edilmiştir.**

Michel BOSQUET

Bugüne dek, hiç bir devrim, Küba devriminin yaptığını yapmaya cesaret edememişti: az gelişmiş, devrimci, gencecik bir ülkeye 70 ülkeden, çeşitli eğilimlerde, 500 solcu aydın çağırmak; komünistlerle Troçkistleri, yapıtçılarla varoluşçuları, gerçeküstücülerle solcu toplumcuları, devrimci ruhbilimcilerle devrimci din adamlarını, gerillacılarla Asya, Avrupa ve Afrika'dan gelmiş resmi sosyalist ülke delegelerini bir araya getirmek.

Küba, hiç bir patlamaya meydan vermeden onları bir araya getirmekle kalmamış, serbestçe gezmelerine izin vermiş, Kübalı aydın ve işçilerle buluşup tartışmalarını kolaylaştırmış; bu konukların, yanına vardıkları kişilerin inancını sarsmasından korkmadığı gibi, gelişmiş ülke delegelerinin Küba gerçeğiyle yüz yüze geldikten sonra, oradan kötü bir izlenimle ayrılmalarından da hiç mi hiç çekinmemiştir.

Ben bugün sizlere Küba gerçeğinden söz açmayacağım; onun yerine, Havana'da toplanmış bulunan bu **«Afrika, Asya ve Lâtin Amerika sorunları üstüne dünya aydınları kongresi»**nin anlamı — ya da anlamları — üzerinde duracağım.

Havana'daki kültürel kongreye katılmış bulunan insanın gözüne çarpan ilk şey, dünyanın dört bir yanından gelmiş 500 aydının orada bulunuşu, gezip dolaşması ve çalışmaları, Küba devrimini, her devrimi bekleyen ve göz yumulduğu zaman, devrimin atılımını kesen, onu donduran aydın düşmanlığı, ilkelcilik, solcudan fazla solculuk ya da dogmacılık gibi eğilimlere karşı koruyacak bir korkuluk yerine geçtiğidir. Bu eğilimler birer tohum halinde var Küba'da — özellikle de (dört bir yandan kuşatılmış, dünya ile bağlantı kurabilmek için yalnızca üç uçağa sahip bu ada için anlaşılması pek kolay) bir eğilim, devrimci değer ve kavgayı, çözümleme ve araştırma konusunda gösterilecek çaba ve bağımsızlığın üstüne koyma eğilimi var. Küba'lı yöneticiler, işte tohum halindeki bu eğilimi yoketmek için ülkelerini, on gün süresince, dünyanın bütün akılcı akımlarına açık tutmuş, bu akımların birbiriyle çatışmasını sağlamış, hattâ aralarındaki ayrılığı körüklemiştir.

Fidel Castro'nun, 13 Ocak kapanış söylevinde, birçok Avrupa'lı delegenin gözlerini yaşartarak, özgür araştırma ve yargılamayı övmüş bulunması, bu kültürel kongrenin ikinci niteliğini, siyasal boyutunu ortaya çıkarıyor.

Sovyet devrimi'nde Lenin dönemi bir yana bırakılırsa sosyalizm tarihinde ilk kez, sosyalist bir ülke, devrimin onuncu yılında, kendini bir özgürlük ülkesi diye ortaya atıyor ve bu bütün dünya aydınlarınca - özellikle, kongrenin üçte ikisini meydana getiren Batı Avrupa delegelerince - kabul ediliyor. Küba bu özgürlüğü gözler önüne seriyor, onu konuklarına gösterip duyuruyor; bunu yaparken de şuna inanıyor: gelip bu denemeyi görmüş olanlar, kendi ülkelerine döndüklerinde, devrimci geçinenlerle sosyalistlerin bile yavaş yavaş kuşkulanmaya başladıkları bir gerçeği dile getirsinler: *sosyalist devrim gerçekleşebilir*, yeryüzünde, bu devrimin gerçekleştiği bir ülke vardır; bu ülkede devrim, yalnız bir hükümet, plânlama, yönetim ve üretim düzeni değil, aynı zamanda ve her şeyden önce, bir uygarlık, bir kültür, bir çalışma, duyma ve yaşama biçimidir; sözün kısası orada devrim, Sartre'ın deyimiyle **«bireyi topluma, toplumu da insanın kendisine giden bir yol haline»** getirmeye, yeni bir insan yaratmaya yönelmiştir.

Küba'lı yöneticiler, aydınları, devrimci ve uluslararası düşünce ile halk yığınları arasındaki vazgeçilmez bağ olarak görüyorlar. Hattâ onlar, uluslararasındaki sınırların kaldırılması işiyle boyunduruk altındaki halkların kurtuluşunu (Fidel Castro, Amerika tarafından birer «yeni-sömürge» durumuna *getirilmiş Avrupa uluslarını* da bu kategoryaya katmakta özel bir titizlik göstermiştir), ancak fikir işçilerinin öncülüğünde başarabileceğimize inanmaktadırlar.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

ÇETİNİ

Asıl adı Çetin Gökkaya olan ÇETİNİ, yıkılası bozuk düzenin binlerce kurbanından biri olup genç ömrünü hapishaneden hapishaneye sürülerek çürütmektedir.

Onunla 1966 Temmuzunda tutuklu bulunduğum Sultanahmet hapishanesinde tanışmıştık. Ben, adalete Türk hâkimlerinin verdiği kararla, suçsuz görülerek 130 tam günde paçayı kurtardım.

O, ayrı bir suçtan hüküm giyerek Silivri hapishanesine sürüldü. Hapishaneye düşüş sebebini, içinde bulunduğu bozuk düzenden geldiğini bilen ve bildiren bu çetin yürekli ozan ÇETİNİ, aşağıdaki üç kıtalık şiirini halen dört insafsız duvarı arasında bulunduğu Silivri hapishanesinden bizim köşemize göndermiş. Buyurun, şair ÇETİNİ'nin bu çetin şiirini hep beraber yürekten okuyalım

DE BAKALIM

Benim, ak alnımın terini döken
Senin günahını sırtımda çeken
Şu kara toprağı sulayan, eken
Ya sen hele, de bakalım ne yaptın?

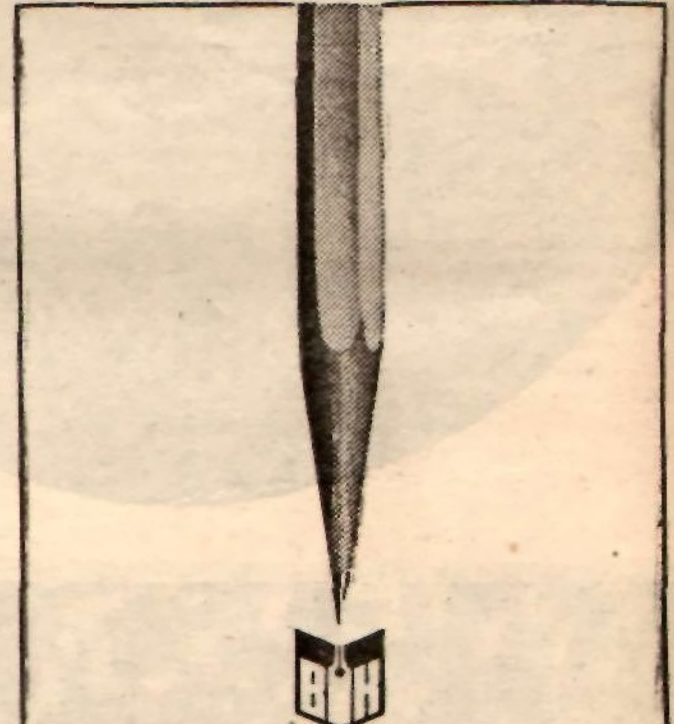
Seçim günü ben efendi evrene
Dalkavuğu sen toplarsın çevrene
Hasat Günü ben sarıldım dirgene
Ya sen hele, de bakalım ne yaptın?

Cephelere tozlu yolu ben teptim
Dalga dalga al bayrağı ben öptüm
Seni patron, seni mebus ben yaptım
Ya sen hele, de bakalım ne yaptın?..

Gerçekler Postası

Aylık Toplumcu Dergi
Şubat Sayısı çıktı

ANT DER.: 416

İyi plânlanan ve yürütülen
bir reklâm ve tanıtma faaliyeti
bir müessese için
masraf kapısı olmaktan çıkar;
karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad no 1, kat 3
Telefon. 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Basın : 11758/414

«Che» Guevera'yı, onun verdiği örneği övdüğü gibi, Avrupa'lı aydının önemine ve rolüne de değinen Fidel Castro söyleviyle, aralarında ancak bir avuç Avrupalının yaşadığı halkının kafasından, üçüncü dünye ile Avrupa'yı, siyah ya da sarı derili insanla beyaz derili insanı ayırma, Avrupa kültürünü ve onun evrensel yanını küçümseme eğilimini söküp atıyor, Beyaz düşmanlığına karşı beton bir duvar çekiyor. Devrimle kültürün (ki bunlar, onun kafasına göre tek ve aynı şeydir) Avrupa'nın uzun yüzyıllar sömürdüğü kıtalarda, Avrupa intelligentsia'sına karşı kenetlenmesini, ondan hiç bir şey almaya yanaşmamasını mahkûm ediyor.

Dahası var. Havana'daki kültürel kongre, özellikle Vietnamlıların nicedir kurulmasını istedikleri antiemperyalist cephenin ilk adımı sayılmalıdır; bu cephe, görüş ayrılıklarının üstüne çıkarak, sosyalist dünya ile uluslararası işçi hareketinin bütün eğilimlerini bir araya getirecektir.

Havana kongresi'nin gerçekleşebilmiş olması; kongre'nin bütün dünya aydınlarına seslenen ve oybirliğiyle kabul edilen bir bildiriyle kapanması; temsil edilen çeşitli düşünce akımları eğilim, görüş ve hiziplerin hiç kapışmadan çalışabilmiş olması: komisyonların başında bulunan Vietnam'lı, Küba'lı, Afrika'lı, Güney Amerika'lı delegelerin, gösterdikleri üstün zekâ, yeti ve şakacılıkla tam bir oybirliği sağlayabilmeleri; sosyalist ülke delegelerinin gösterdiği büyük ölçülülük (bağımsızlığını ortaya koymak isteyen ve sekiz delegeyle gelen Romanya'nın dışında, hepsi altışar delege göndermişti!); ve Çin'in gelemeyişini, kongre çalışmalarını aksatmamak ya da bölücü bir etki yapmamak kaygısıyle açıklamış bulunması, bütün bunlar, dünya çapındaki bir cephenin kurulma yolunda olduğunu göstermektedir.

Hangi içerikle acaba? Jean-Pierre Vigier ile Georges Waysand'ın hazırladıkları - ve kongre'nin en önemli belgelerinden biri olan - raporda bunun cevabı var: **«Bugün, sağ ile sol arasındaki görüş ayrılığı Amerikan emperyalizmi konusundadır... Amerika Birleşik Devletleri'nin gitgide artan baskısına karşı girişilen savaş, basit bir uluslararası ilişki sorunu değil, toplumun gerçek değişmesinin başlıca koşulu, ileri ülkelerdeki siyasal kavgaların vazgeçilmez ilk konusudur.»**

Le Nouvel Observateur'dan

Çeviren: Bertan ONARAN

ANDRE MALRAUX

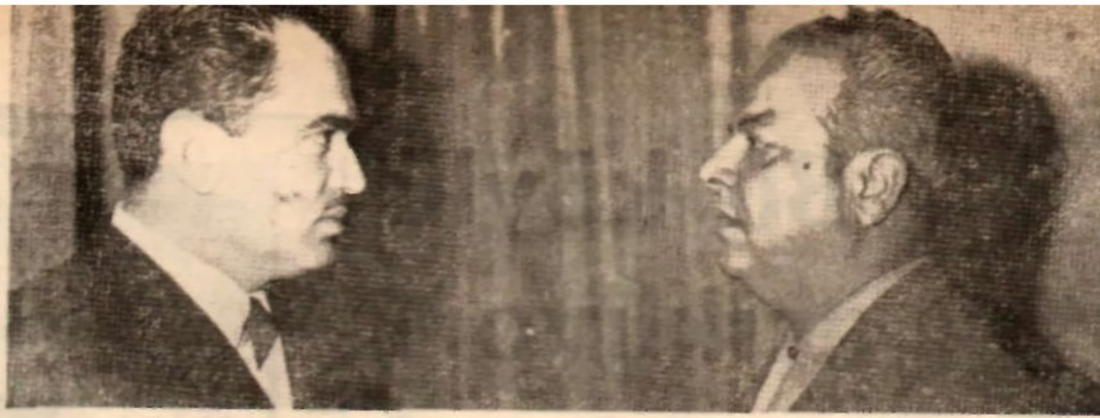
UMUT

İspanya İç Savaşının unutulmaz hikâyesi.

Türkçesi: Attila İlhan

AĞAOĞLU YAYINEVİ
(Selvili Mescit Sokak, Kurt İş Hanı, Cağaloğlu İstanbul)

(Ant Der: 415)

DİSK Genel Başkanı Türkler ve Genel Sekreterliğe seçilen Kemal Sülker.

işçi

Kemal SÜLKER

DİSK tarihî kararlar aldı...

Hareketli bir hafta içinde, çok hararetli geçen DİSK'in 2. Genel Kurul çalışmaları her bakımdan ilgi çekici oldu.

DİSK, Kongreye Dünya sendikacılığıyla ilgili bir inceleme sunmuştu. Bunda AFL-CİO (Amerika Birleşik Devletleri) Konfederasyonu'nun sağ kanadının Amerika'da ve dünya sendikacılığındaki tutucu niteliği anlatılıyor, CİA ile bu örgütün işbirliğine ait belgeler sunuluyordu. Avrupa sendikacılığının belli başlı konuları da ele alındıktan sonra Sovyetlerle Batılı sendikacıların karşılıklı temaslarda bulunma, ya da birbirlerini kendi ülkelerine çağırma sorunu inceleniyordu.

Bu konu, gerçekten mes'ut bir yaşantı için mücadele eden sendikacıları son aylarda çok uğraştıran bir önem kazanmıştı. Amerika'da, Sovyetler Birliği'ne gitmeyi kabul eden sendikacılar olduğu gibi, Federal Almanya Konfederasyonu da karşılıklı ziyaretleri gerçekleştirmişlerdi. Fakat Türk - İş'in üyesi bulunduğu İCFTU'nun sağ kanadı ve onunla işbirliği yapan Türk - İş'çiler, iki ayrı dünya olarak kalmada kendi çıkarları açısından zorunluk görüyorlardı. Bu nedenle de bugün Birleşik Amerika'da ve kıta Avrupasında İCFTU'cular arasında da sağcılar ve solcular (ilericiler) dış politika, savaş sorunları, Doğu - Batı arası ilişkiler konularında ayrı tezlerin, savunucuları olmuşlardı. İleriler, Vietnam politikasında Başkan Johnson'u suçluyor, Vietnam katliâmına son vermesini istiyorlardı. DİSK de bu ilerici örgütler içinde idi.

DİSK, ilk defa geri kalmış ülkeler sendikacılığını da raporunda eleştirmiş, yeni sömürgeciliğin karakteristik çizgilerini açıklamış, Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlarla paralellik kuran durumları anlatmış ve şu sonuca varmıştı:

«Türkiye'deki sendikacılık, köklü reformları savunan, kapitalist olmayan bir yoldan kalkınmaya dayanan, karma ekonomiye emekten yana emredici bir devletçilik anlayışı hâkim kılınan bir plân isteyen sendikacılıktır. Bunun sağlanabilmesi için bu politikadan yarar göreceklerin, yâni emekçi halkın Mecliste çoğunlukta olmasını istemek en başta gelen görevdir. Hâkim sınıflar temsilcilerinin Meclislerimizde pek büyük bir çoğunluğu ellerinde tutmaları, emekten yana bir politikanın yasa yoluyla uygulanmasını önlemektir. Bu bozuk düzeni asırlardır sürdürenler ve hele Cumhuriyet tarihimizde bu düzenin ekonomik temelini değiştirmeden toplumdaki derin çatışmayı önlemek amacıyla kapitalist yoldan kalkınma hayaliyle her türlü yolu deneyenler bugün bir çıkmaza sürüklenmişlerdir.»

Şu halde Türkiye'deki sendikacılık, emeğin sömürüsüne son verdirecek bir sosyalist düzen için mücadele etmek zorundadır.

DİSK, köklü dönüşümler için mücadele edecektir. Toprak reformunu savunacak, yabancı sermayenin sömürüsüne son verdirecek bir politika izleyecek, yabancıya aracılık eden sanayi yerine temel ağır endüstrinin Devlet eliyle kurulmasını isteyecek, dış ticaretin, sigortacılığın, bankacılığın devletleştirilmesini gerçekleştirecek bir yol izleyecektir. Kısacası işçi sınıfının devlet yönetimine ağırlığını koymasını sağlayacaktır. Bu dönemde üzerinde durulacak konular ve bu konular için varılan kararları şöyle sıralayabiliriz:

● **Yönetime ağırlıklarını koyması gerekli olan işçi temsilcilerinin ülke içerisindeki siyasal örgütlerin yapısını bilmesi ve bunlardan uygun görüleni desteklemesi en önde gelen görevlerindendir. İşçi sınıfının yarınının karanlıktan kurtarılması için bu kararın verilmesi gerekmektedir. Bir komisyon kurularak bütün partilerin tüzük ve programlarının incelenmesini, elde edilecek sonuçlara göre uygun görülen partinin Meclis çalışmaları da gözetilerek seçimlerde desteklenmesi yetkisi ve kararı Yönetim Kurulunundur.**

● Son günlerde de örneklerini gördüğümüz irtica hareketleri uzun süreden beri işçi ve emekçilerimizin uyanmasını istemeyen çevrelerin çalışmalarının ürünüdür. Bu nedenle, aydın çevrelerle işbirliği yapılarak broşürler hazırlanması, bunların emekçilere dağıtılması zorunludur.

● **Hükümetin partizan tutumu karşısında direnme hakkı kullanılmalıdır. Bu direnmenin bütün ilerici gençlik örgütleriyle aydınların ortak çabalarıyla yürütülmesi uygun olacaktır.**

● NATO'dan çıkma yılı olan 1968'de yapılacak demokratik direnme hareketlerinde işçi sınıfının gerçek temsilcileri olarak yer almamız gerekmektedir. Bunun için NATO'dan çıkılması kararı alınmış, kararın kamuoyuna açıklanması görevi Yürütme Kuruluna verilmiştir. Gerektiği takdirde devrimci örgütlerle ilişkiler kurarak yasalara uygun direnme hareketine DİSK de katılacaktır.

● **Geri bırakılmış ülkelerin en baş sorunlarından biri de öğretmenlerin halktan yana görev yapabilmesidir. Bu nedenle öğretmenlerin teminatı konusunun ele alınmasında öncülük eden DİSK, bu alandaki çalışmalarını sürdürmelidir. Öğretmenler, haklı dâvalarında sonuna kadar desteklenecektir.**

DİSK, Genelbaşkan Kemal Türklerin, Yürütme Kurulundaki arkadaşları Kemal Ayav, Ehliman Tuncer, Nejat Öktem'le birlikte çizecekleri eylem programı içinde Anatüzük ve kuruluş bildirisine uygun olarak yarının mutlu Türkiyesine varacak yolu kısaltmada kendine düşeni yapacaktır. Seçimlerde aktif olacaktır.

● **Tekel fabrikalarında çalışanların iki büyük kampa ayrılmaları Tekel Bakanlığına yaradı. Toplu sözleşme yetkisini işkolu seviyesinde Müskirat Federasyonu aldı ama, işkolu seviyesinde Tüm Gıda - İş grev kararına vardı. İşçilerin ikiye bölünmesi saatte altmış kuruşluk zammı da ikiye böldü. Greve evet diyenleri de..**

Tüm Gıda - İş'in mükellef başkanlık odasında elektrik düğmesine ayak ucuyla basılıyorsa da, toplu sözleşmenin zayıflığı, işçi sendikası yöneticilerinin kişisel çatışmayı sürdürmesi işçilerin nasırlarına basılmış gibi ayağa kalkmalarına yol açacağa benziyor.

● Eski Türk - İş Başkanı Nuri Beşer'in Ankarada Türk-İş Kongresi için yaptığı çalışmalar A.P. kanadındaki sendikacıları derleyip toparlamaya yardımcı oluyordu. Fakat uzun sürenin CHP'lisi ve şimdiki bağımsız Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un Başbakan Demirel için **«medarı iftiharımız»** demesi ilk anda Nuri Beşer'in çalışmalarını etkisiz bırakacağa benzedi. Fakat A.P.'liler de **«Bu kadarına pes»** dediklerinden Nuri Beşer yine puan kazanmış oldu. Demirsoy'un hem Muhammedi darıltan, hem İsaya yaranamayan, hem de Musayla tanışmaya vakit bulamayan **«Yavrum Kirkor»** durumuna düşmesinden korkanlar bile var artık...

● **Ahmet Muşlu aylık bir dergiye bir makale yazdı: Türk - İş'ten itilmeler ve bir gerçek. Yazının sonunda Ahmet Muslu diyor ki:**

«Ben inanıyorum ki Türkiyede memleketini ve milletini seven her Türk sendikacısı vatanının tabii askeri ve polisidir. Her türlü sapık düşüncenin karşısında görevlidir. Eğer beni bu düşüncelerimden dolayı itham edecek biri çıkacak olursa onların hakkında hükmü Türk milleti verecektir.»

Not : Türk milleti hükmünü verdi.

● Tümtis (Türkiye motorlu taşıt işçileri sendikası) Bursa Kongresinde iki yöneticiyi mahkemeye verme kararı aldı. Tesbit edilen yolsuzluklar arasında grevi kasıtlı olarak uzatmak da var... Bazı işkollarında geçen yıl ve daha önce uzun grevler yürüten bazı sendikacıların bugünkü yaşantılarına bakanlar, bu hayatın normal maaşlarla karşılanamayacağını iddia etmekteydiler. Ancak değirmenin suyunu arayanların aklına uzun süren grevler gelmiyordu. Bunu da öğrendik.

BASIN DİYOR Kİ

Bir köylü açıklıyor: Niçin sosyalist oldum?

Devrimci Anadolu basının çok güç şartlar altında yürüttüğü büyük mücadele, son zamanlarda doğrudan doğruya halkın, yani işçinin, köylünün, esnafın kaleme sarılarak kendi sorunlarını dile getirmesiyle daha gerçekçi ve daha güçlü biçimde gelişiyor. Anadolu insanı, artık kendi sorunlarının Bâbıâli'deki karnı tok, sırtı pek kalem efendileri tarafından dile getirilmesi umuduyla avunmaktan vazgeçmiş, kendi sözünü kendisi söylüyor.

Meselâ YEŞİL FATSA Gazetesi'nde Yusuflu Köyü'nden Ahmet Sesişen şöyle haykırıyor: «*Memleketimizin tek geliri olan fındık mahsulü bu sene olmadığından kooperatif, banka ve gübre borçları gelecek seneye ertelendi. Yalnız tüccar Zirai Donatım'dan gübreyi adlı ve 100 Lira vâdeli verdi. Tüccarların borcu gelecek seneye bırakıldı. Bizden tüccarlar, yer, anbar, inek, öküz satmak suretiyle borçlarını aldılar. Alamadıklarını yüzde 50 faizle bıraktılar. Bazıları da icraya verdiler. Malı bulunmayanları, icra cezası olarak hapishanelere gönderdiler. Ey! Size sesleniyorum. Müreffeh Türkiye'den bahsedenlere sesleniyorum. Bu Türkiye ne zaman müreffeh olacak?*»

Eskişehir'de yayımlanmağa başlayan HALKIN SESİ ise, Eskişehir'li pancar üreticisinin derdini şöyle dile getiriyor: «Şimdi köylümüz pancarını teslim etti, hakkı olan parayı bekliyor. Ancak 1967 yılına ait pancarın parası 1968 Nisan'ından önce verilmeyecekmiş. Çünkü *yetkililer* böyle ferman etmiş. Başbakan Demirel çok sevdiği müteahhitlere para yetiştirebilmek *için köylünün* parasını geciktirecekmiş. Müteahhitlerin yaptığı iş daha önemli imiş, bu yüzden onlara işi yapmadan para vermek gerekli imiş. Köylüye gelince o nasıl olsa fakirliğe ve akıntıya alışıp gitmiş. Eh, Eskişehir köylüsü de, kendisini bu kısta kıyamette sıkıntıya sokan iktidarlara elbet bir gün dersini verecektir.»

Uşak'ın Ören Köyü'nde köylüler tarafından yayınlanan HAŞHAŞ *Gazetesi* de, haşhaş ağalarının soygununu anlatmaktadır: Haşhaş emek ister. *Belalı iştir. Soğuğa susuzluğa* dayanamaz, kurt keser, sarartır. Hele sulama zamanı az kavga döğüş olmaz. Köy yeri bu sırada cehenneme döner. Köyümüz fakir fıkara takımı haşhaş üzerine kasaba eşrafına borçlanır. Borç verme zamanı köylü pazara seyrek iner, inse bile çarşı kalabalığında görünmeden gezer. Kurt dumanlı havayı sever, derler ya; haşhaş ağaları köylünün sıkışık zamanını bilir ve köylünün üzerine *kara haberler salar: Yollar* geçit vermiyormuş da, bu yıl para etmiyormuş da.. Pazara inemeyen köylü haşhası cıkınına doldurur, doğru haşhaş ağalarının evine götürür. Neye derse verir, gelir. Haşhaş köylüden alındıktan sonra İran emekçisinin kanını emen İran ağalarıyla Türk fıkarasının alınteri üzerinde pazarlığa oturulur. köylüden bire alınan İran kesesine bine satılır. Bir solukta böylece binler olur, milyon milyonlar apartıman. Ama Ören'de HAŞHAŞ, yani tohum yere düşmüştür, büyüyecek, gelişecek, haşhaş emekçisi uyanacak, bilinçlenecek. Vurguncular, kapkaççılar, haramzadeler, ipliğiniz pazarda, bilesiniz...»

Bu sömürüye karşı Anadolu köylüsü tek kurtuluş yolunu sosyalizmde görmektedir. İşte Ordu'da yayınlanan UYANIŞ Gazetesi'nde Uzunmusa Köyü Muhtarı Ömer Karadağ, niçin sosyalist olduğunu şöyle açıklamaktadır: «1938 yılında köyde doğdum. Zengin bir ailenin çocuğu olmakla beraber köyümüzde bulunan ilkokulu bitirebildim. Okumanın dahası yok. Askerlik çağına kadar köy işleriyle uğraştım. Ve sonra askere davet sülüs vapur ta *İstanbul'a geldik. Kaldığım* müddet içinde İstanbul'u adım adım gezdim. İnsanların bi, kısmının bütün gün gezip tozduğunu, yiyip içip eğlendiğini, diğer bir kısmının da çığa sefalete mahkûm olup süründüğünü, zavallı taşralıların perişan duruma düşüp çoluk çocuk yorganlarını düdük yapıp İstanbul'a döküldüklerini gördüm. İstanbul'a düşen bu perişan insanların gecekondularındaki perişanlıklarını görüyordum. Diğer taraftaki insanların mutluluklarını ve bütün gün çalışmadan gezdiklerini görüyor, tuhaflaşıyordum. Bu *değirmenin suyu nereden gelir* bir türlü çözemiyordum. Askerlik bitti. Köye dönmek mecbu*riyetinde kaldım*. Taşrada sefalet adam boğuyor. Bize de köyde ağa derler, ama nerde öyle hayat, nerde öyle yaşama? İstanbul hayranlığım artıyor ve İstanbul'a dönmeyi sayıklıyordum. Ama bir türlü gitmem mümkün olmuyordu. Ben böylece kaderime küsmüş, köy işleriyle uğraşırken, Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu ile bir şeyler öğrenmeye başladım ve sosyalizmin ne olduğunu öğrendim. İşte o zaman İstanbul'da çalışmadan en iyi hayatı *yaşayanların değirmenlerinin* suyunun nereden geldiğini anladım. İstanbul hayranlığı kayboldu. Anadolu hayranlığı başladı. Böylece sosyalist oldum.»

İŞÇİNİN MESULİYETİ!

Bütün dünyaya mal satan bir fabrika düşünün. Bir de bu makineleri idare eden bir işçiyi düşünün. Bir saat *değil, bir dakika bile* müsamaha etmeyen bu makinenin başındaki işçinin müslüman olması halinde ise durumu siz gözünüzün önüne getirin. Bu işçi, muayyen «vakitlere ayrılmış» namazını nasıl kılacak, Kuran'ını nasıl okuyacaktır? Bırakın bunları, Allahını düşünmek için bile zihnini meşgul edemeyecektir. O halde bu gayri şer'i duruma nasıl mani olunacaktır? Çare, müsebbibi tesbit etmekle mümkündür. Burada birinci derecede mesul, bu *işçinin kendisidir. Ne «geçim derdi», ne «nafaka zarureti»* ve ne de «ekmek parası» bahanesi onu şer'an mesuliyetten kurtarabilir.

SUAT ATLI

(B. Sabah - 29.2.1968)

İlle de şeriat!

Evet, bizi şeriat taraftarlığı ile itham edenlere söylüyorum. Elhamdülillah müslümanım, şeriatçıyım. İnşaallah ölünceye kadar da İslâm Şeriatı'na bağlılık ve sevgiden ayrılmayacağım.

Mugalâta ile, tehdit ile, tazyik ile, küfür ile, hakaret ile, ihtilal ile bizi korkutmak ve yolumuzdan çevirmek isteyenlere *soruyorum:* İslâmiyeti yasak eden kanun var mıdır, olabilir mi? Yoktur ve olamaz! Öyleyse İslâmiyetin aynısı olan şeriat de yasak değildir!

M. ŞEVKET EYGİ

(Bugün - 1.3.1968)

haftanın karikatürü

MİLLİYETÇİ GENÇ!

ADALAR KIZILAY KONGRESİNİ 100 KİŞİ

Yazısız

Cumhuriyet Gazetesi (26.II.1968)

ELMALAR VE ARMUTLAR!

Baro Genel Kurulu'nda görülmüştür ki, bir kısım avukatlar politika yapmak illetinden kurtulamamışlardır. Bunlar, olaya karşı gösterdiği hassasiyet ve yapabileceğini sonuna kadar yapmasından dolayı teşekkür edilmesi gereken bakana, bu olayla hiç ilgisi olmayan başka bir takım davranışlardan dolayı yüklenmek istemişlerdir. Elmalarla armutları toplamak kadar ters olan bu davranışın hayâl kırıklığı yaratmadığını söylemek mümkün değildir. Sezar'ın hakkını Sezar'a vermesini bilmeyenlere esef etmemek elde değildir.

AKŞAM

(1.3.1968)

NOT: Akşam Yorum'cusunun suçladığı ve esef ettiği devrimci avukatların konuşmaları 6. sayfamızdadır. Okur'larımız Akşam'ın yorumu ile bu konuşmaları okuduktan sonra herhalde Sezar'ın hakkını Sezar'a vereceklerdir. Elmalarla *armutları toplamak gibi bir terslik* söz konusu ise, bunu da *herhalde, ikinci* sayfasındaki sosyalist yazarını daha bir hafta önce mecliste dövdüren bir bakana övgü düzen Akşam Gazetesi'nde aramak lâzımdır.

A N T * Haftalık Dergi * Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN * Sahibi ve Genel Yayın Müdürü DOĞAN ÖZGÜDEN * Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR * Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN * İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak, Emek Han 16/31 İSTANBUL * Telefon: 27 81 09 * Posta Kutusu 934 SİRKECİ — İSTANBUL * Ankara temsilciliği Tel: 13 40 20 * Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI * Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM . Cağaloğlu İstanbul, Tel: 27 38 54 * İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL Tel: 27 89 49 * Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç aylık 15 lira * İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. * Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Liradan kabul edilmektedir..